

B. 11887

250 MK.

ELEGANTNE RIIETUS

RIIETUS- JA KAUNISTUSKUNSTI
// EDENDAMISE AEGKIRI //

Nº 1

TOIMETUS JA TALITUS: TALLINN, RÜÜTLI TANAV Nº 16

Ilmus trükist ja tuleb müügile P. F. METUSALA
T A I E L I N E

„Naisterahva riiete juurelõikuse õpetus“.

Hind 1000 marka.

Raamatu suurus: pikkus 36 ja laius 29 sm. Raamatus on 60 lhk. joonistusi ja üle 16. lhk. tihedalt trükitud seletavat teksti. Sisu järele grupeeruvad joonistused seletava tekstiga järgmiselt: Mõõtude võtmine. Põhiplaani joonistus. Bluusede, kleitide, shakettide (jakkide), spordi shakettide, palitude, mantoode, kimonoode, kimonooraglaanide, raglaanide, palitu, peleriinide, capé'de jne. joonistused mitmesugustes vormides ja fassonides. Seelikute joonistused kleitide, kostüümide, spordi jne. jaoks. Mitmesugustes vormides spordi pükste jne. joonistused. Kokku 126 joonistust. Raamat sisaldab eneses täielist akadeemilist juurelõikuse kursust kõige uuema teadusliku „koonus-seksionaal“ süsteemi järele, mis on viimane sõna juurelõikuse kunstis, kerge ära õppida ja igapähele arusaadav. Postiga saadetakse raamat välja peale raamatu hinna kätte saamist. Kirjad ja rahasaadeti- sed tulevad adresseerida: P. F. Metusala, Tallinn, Rüütli t. 6.

LÕIKED.

a) Meesterahva riiete tarvis.

Pidshaki ülikond	300 marka
Pidshak	200 „
Shakett, kuub, frakk à	250 „
Vest	75 „
Püksid	75 „
Galiifée	150 „
Palitu	300 „
Raglaan	350 „
Poisikese riiete lõiked 14 a. vanaduseni 50% odavamad.	

b) Naisterahva riiete tarvis.

Kostüüm (shakett ja kuub)	300 marka
Shakett	200 „
Kuub	100 „
Palitu, palitu-raglan à	300 „
Mantoo-kimono, cape à	350 „
Spordi kostüüm	350 „
Spordi shakett	250 „
Spordi püksid (galiifée)	150 „
Kleidi lõiked	150 — 200 „
Bluuse	75 „

Elegantne Riietus

Akadeemilise Rätsepatöö Kunsti Edendamise Seltsi häälekandja

Nr. 1

Väljaandja ja vastutav toimetaja P. F. Metusala
Toimetus: Rüütli tän. 6, Tallinn

Aprill 1925

TOIMETUSELT.

Elu oma mitmekülgses avalduses paneb peale meile mitmesuguseid kohustusi, näitab ära meile need eesmärgid ja teed, mida mööda meie peame sammuma, et enda olemasolemist inimkonnas kindlustada. Kuid need teed, mida mööda meie sammume on tihti ekslikud ja kõverad, nad on mitmeharulised, kus meie tihti seda õiget rada ei leia, kui meil endal kindel teenäitaja puudub, kuna kõrvalavatelejad, eksijad tuled tihti meie meeli katsuvad segadusesse viia. Need teed avalduvad meile reaalses ilmas abinõudena võitluses olemasolemise eest, ja need abinõud seisavad selles, kuidas keegi oma majanduslist eluolu korraldab, millist majanduslist tegevust on ta oma erialaks võtnud. Teaduste erinevus on XX. a. s. sedavõrd väljaarenenud, et ükski inimene ei suuda, nagu vanal ajal võimalik oli, üksipäini mitmes teadusharus asjatundja olla, samuti ei suuda modern ajajärgul ükski inimene täielikult mitu ametit ära õppida. Iga inimene on teatavas ametis ehk professionis spetsialiseerunud ja see amet ongi tema majandusline alus, on tema tee, mida mööda ta sammub. Käesolev aegkiri seab endale kaks elulisemat ülesannet ja nimelt saada tuleorniks, teenäitajaks teatava professionistidele laevadele — sarnastele, mis hoolitsevad inimese välimuse, kui peaaegu kõige tähtsama momendi eest, meie ühiskondlises läbikäimises. Välimus, sealt leiata te kõike. Inimloomus, ta kõige salapärasemas olemises, avaldub selgelt tema välimuses, mis võib arusaamatuks jääda üksikuile, kuid mitte laiemale hulkadele. Kahjuks valdab meie laiemat publikut teatav apaatia, ükskõiksus oma välimuse vastu. Sõda, revolutsioon ning neile järgnev raske majandusline kriis on rasked haavad lõõnund inimhinge õrnusele, puhtusele ning maitsele, kutsudes temas

välja ükskõiksuse välisilma vastu. Kuid inimene, kas tahad sa võitluses anda loodusele, kelle peremeheks sa oled saanud? Kindlasti ei. Kes enda eest ei suuda võidelda on hävinemisele pühendatud, sest maailm ei tunne teisa mingisuguseid vahepealseid olevusi. Praegu on terves ilmas juba paranemise staadium kätte jõudnud ning Euroopa sammub majandusline heakäekäigu poole hüigla sammul. Seega peaks sarnane apaatia ka meil lähemal ajal täiesti kaduma. Harilikus olukorras hakkavad inimesed oma välimuse peale jälle suuremat rõhku panema, ja seekord kindlasti palju rohkem kui kunagi enne. Raffineeritud maitset on küllalt vägivaldselt alla surutud, kuid kes suudab teda lämmatada. Samuti kui ei suuda keegi jõe voolu kinni pidada, teda võib küll tammide abil vähe takistada, kui ta aga ükskord vallale pääseb, seda suurema jõuga tormab ta edasi. Samuti on lugu moega. Majandusline kriis on teda ajutiselt takistanud, kuid nüüd, kus tervenemine täies hoos, hakkab ka mood esiplaanile tungima.

Kuid kahjuks pole meil Eestis tänini ühtegi eestikeelset moeaegkirja veel olnud, kust meie emakeeles tulusaid juhatusi ja õpetusi riietamisa ja kaunistuskunsti kohta oleksime võinud ammutada. Väljamaa paremad moelehed on hinna poolest kallid ning keele poolest laiemale ringkondadele kättesaamatud. Käesolev aegkiri kavatses neid puudusi täielikult kõrvaldada, tuues iga sesooni algul uued Euroopa moodid meeskui ka naisterahvastele, olles ühenduses moekeskohtades nagu Pariisis j. m. laiemate kaastööliste võrguga, kes kui kompetentsed autoriteetid, meie igas numbris oma teadmisi avaldavad. Sellega ei saa käesolev aegkiri mitte mõneks turu moodileheks, vaid katsub oma nimeväärilist sisu pakkuda.

PRAEGUSE HOOAJA MOODIDE ÜLEVAADE.

Viimastel aastadel on mood sarnaseid revolutsioone üleelanud, mida kauaaega temas ei ole märgata olnud. Peab ütlema, sarnased järsud üleminekud moevormis olid tingitud praegusaja inimese sõja ja revolutsiooni läbi vapustatud hingeelust. Inimhing oli rahutu ja seda rahutust avaldas ta kujus ning vormis. Ta lõi omale välimuse, mida meie kauaaega pidime vaatlema, enne kui silm temaga harjus. Liigtaljes pintsak, lühikesed püksid ja terava ninadega saapad olid alguses enam kui koomilised.

Elu rahulikumaks minekuga hakkavad Euroopast sarnased vormid vähehaaval kaduma. Praegune mood on omale hoopis teistsuguse kuju võtnud. Pole temas märgata sarnast ebaloomulikku, liig kitsa talje või lühikeste pükste näol, nagu see endisele moele omane. Moe loojate arvamise järele võtvat praegune meesterahva riietus umbes sarnase kuju, kui see 15 a. tagasi moodis oli. Ärakadunud on kitsad ning lühikesed püksid, ebaloomulikult kitsas talje, mis meesterahvale naiseliku kuju andis. Praegune mood on rahulik, samuti kui inimhing ise on rahulikumaks jäänud. Mis puutub eriti praegusaja moe üksikasjasse, siis peab tähendama, et viimastel aastadel armsaks saanud pruunid ja mitmesugused kirjud mustriid ka praeguse moe poolt tunnistamist on leidnud. Uue elemendina on värvide hulka veel suveülikondade jaoks hall mitmesuguste värviliste triipjoontega liitunud.

Väljamaa moeharrastajad (dandy'd) kannavad nii pintsakuid kui ka palituid, väljaarvatud raglan, koonuskuju taolisi, algades laiendatud õlgadega ning lõppedes alt kitsana. Kuna täielikud gentelmanid ei armasta äärmustesse kalduda, sest riide ümbrusjooned peavad järgnema inimese keha vormidele.

Pintsakuid kantakse ühe- ja kahereaga, keskmiselt taljes, mitte liig ärapiigistatud, vähe lühem

kui läinud hooajal, keskmisele kasvule umbes 75 sm. pikk, kolme ja kahe nõõpaugu peal, kui kahe reaga, siis ainult kahe nõõpaugu peal. Alumine nõõpauk on just tasku vastu. Nõõpaukude vahekaugus kolmenööbi peal on 11 sm., kahe nõõpaugu peal 13 sm. Rinna sisselõige väljamaa moodishurnaalides puudub täiesti, kuna ta meil tellijate juures veel ikka suures lugupidamises on. Arusaadavalt võimaldab ta kehale meeldivamaid vormisi anda. Mis puutub fasonisse, siis on see endisest vähe laiem, krae nurgad latsidest pisut kitsamad, hõlmast rohkem kumeraks lõigatud.

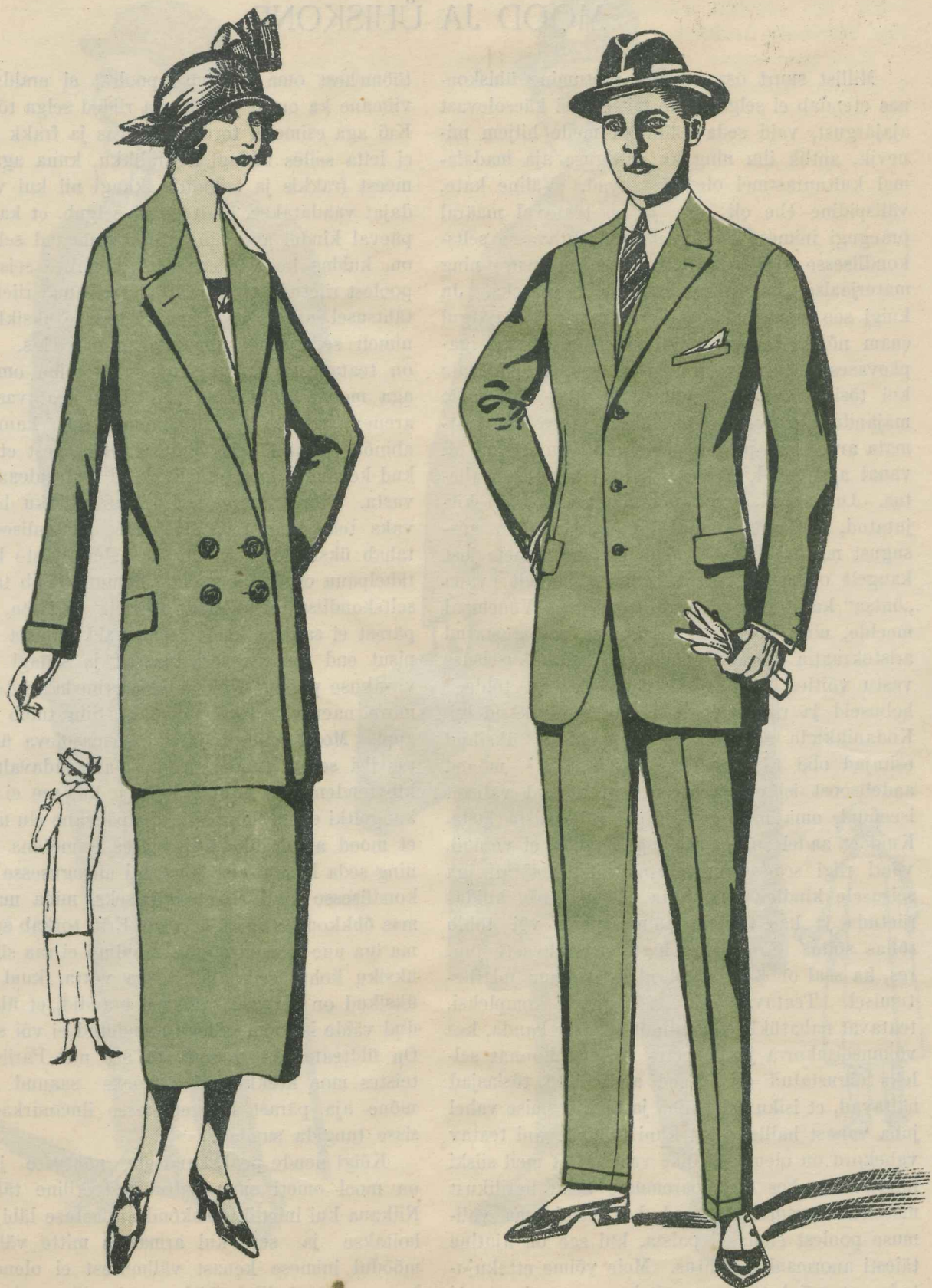
Vesti nurgad tehakse vähe lühemad 8—10 sm. Pükste pikkus normaal, laius keskmisele kasvule alt 21—22 sm., põlve laius 25½—26 sm.

Palitud kantakse vähe taljesse; harilik vorm ühe reaga, ainult kulfikuga, shlitsega ja ilma. Raglan on nagu ikka moodi jäänud, kantakse õige laias vormis, madala käeauguga, kahe- ja üherea nõõpidega (lai fassong).

Naisterahva kostüümides on pintsaki vorm tomineeriv, sirge ilma taljeta, kuub kitsas ja veel lühem, kui läinud sesoonil. Palitud paremas seltskonnas kantakse jälle laiemad sisseõmmeldud varukatega (façon Tailleur).

Sarnased on umbes praegusaja rahulikud moeriided ja peab tunnistama, et nad palju loomulikumad ja otstarbekohasemad on. Meie rahvas oma tagasihoidva iseloomuga ei ole kunagi liig suur äärmustesse kalduja moes. Ta on katsunud ikka enam vähem kuldset keskteed käia. Sama teed käivad ka meie soliidsemad riietööstuskojad.

Meie ajakiri katsub moodisi võimalikult objektiivselt lugeja silma ette maalida, andes temale võimaluse, oma kriitikat arendada, kuid sealjuures katsume ka meie hoiduda äärmustesse kaldumast. Pakume ainult seda, mis tõeliselt olemas on, kuid mitte fantastilisi soove.

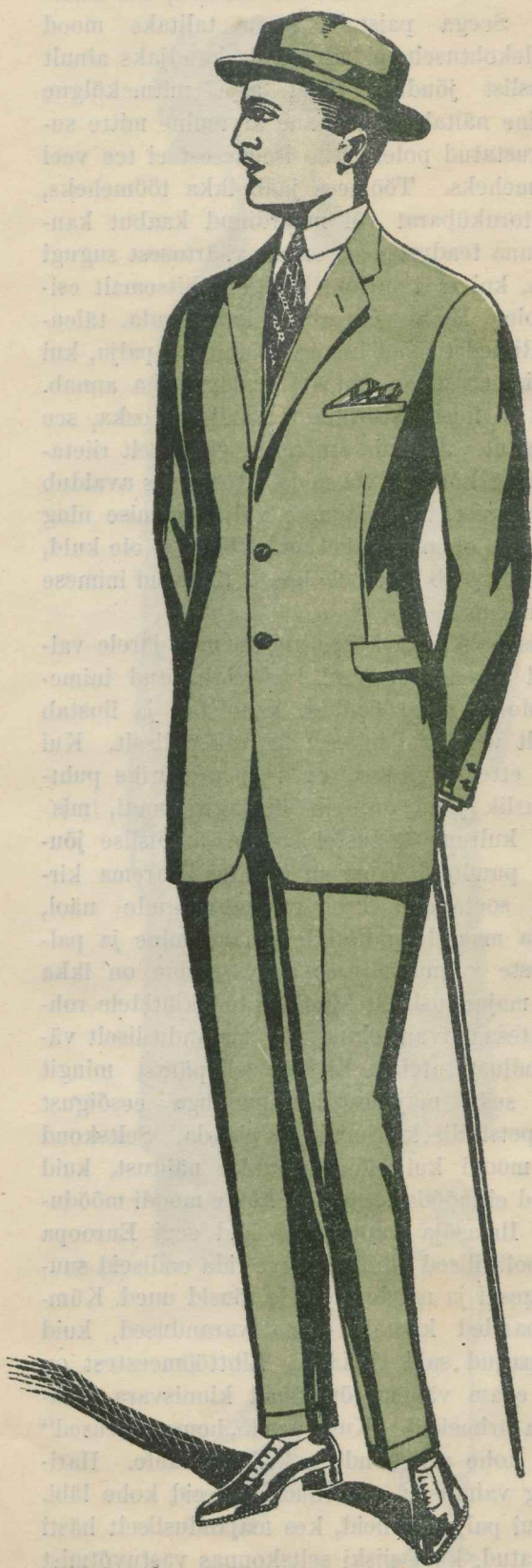
MOOD JA ÜHISKOND.

Millist suurt osa inimese riietumine ühiskonnas etendab ei selgu meile mitte üksi käesolevast ajajärgust, vaid seda näitavad meile hiljem minevik, antiik ilm ning ka praeguse aja madalamal kultuurastmel olevad rahvad. Väline kate, välispidine ehe oli enne ja on teataval määral praegugi inimese intelligentsuse, teatavasse seltskondlisesse kihisse või ametisse kuuluvuse ning materiaalse seisukorra väliseks tunnuseks. Ja kuigi see praegusel ultrademokraatlisel ajajärgul enam nõnda teraval kujul ei esine, on tal igapäevases elus sedavõrd suur tähtsus, et meie selle kui tõsise faktoriga, millest tingitud tihti meie majandusline heakäekäik, siiski tahes või tahtmata arvestama peame. Veel olulisem tähtsus oli vanal ajal sellel, kuidas üks või teine isik riietus. On aegasi olnud, mil inimesele on ettekirjutatud, missuguseid riideid ta kanda tohib, missugust mitte. Ja seda aega ei pruugi meie just kaugelt otsima minna. Tuletame ainult vana „õntsa“ keisri Nikolai I. valitsemisaega Venemaal meelde, ning kohe selgub, kuidas eesõigustatud aristokraatia kõige abinõudega kodanikuseisuse vastu võitles, kes endale samasuguseid tõldasi, hobuseid ja riideid ihkasid, kui mõisnikkudelgi. Kodanikkude seisuse töösturite klassi üksikud esitajad olid rikkamateks läinud, kui mõned aadelisoost isikud ja ka nemad tahtsid väliselt iseendid, oma naisi ning lapsi väljapaista lasta. Kuid et aadel sellega kuidagi leppida ei võinud, võeti riigi seadusandlus appi ning määrati iga seisusele kindlaks, mida ta sööma peab, kuidas riietuda ja kas ta jala käima peab või tohib tõllas sõita. Samuti on lugu metsrahvaste juures, ka seal on kindlad piirid ette tõmmatud riietumisel. Teatavat sulge või nende kompleksi, teatavat nahatükki võis ainult see isik kanda, kes võimuseisukorra järele pere- või sugukonnas selleks õigustatud oli. Need ajaloolised tõsiasiad näitavad, et isiku seisukoha ja ta riietumise vahel juba vanast hallist ajast kuni tänapäevani teatav vahet on olemas. Võiks vastata, et meil siiski inimesi on, kes oma paremuste tõttu harilikust massist kõrgemal seisavad, kui siiski oma välimuse poolest silma ei paista, kui see on ajutine täiesti anormaalne nähtus. Meie võime ette kujutada, et mõni tähtsam seltskonna tegelane või teadusemees igapäevases askelduses mõnest liht-

töömehest oma välimuse poolest ei eraldu, kui viimane ka omad püüpäeva riided selga tõmbab. Kui aga esimesel torukübar peas ja frakk seljas, ei leita selles midagi iseäralikku, kuna aga töömeest frakkis ja tsilindris ikkagi nii kui veiderdajat vaadatakse. Ülaltoodust selgub, et ka tänapäeval kindel arvamine väljakujunenud selle üle on, kuidas keegi oma seltskondlise seisukoha poolest riietuda võib. Olles veendunud riietamise tähtsuses, asume vaatlema riietumise üksikujasi, nimelt seda mida nimetatakse moeks. Mood on teatavasti riietumiskuju, riietumine omakord aga moodi funktsioon. Mood on teatavas sihis arenev esteetiline riietumine, kui kaunistusabinõu on tihti keha iluduse tõstja, sest et üksikud kehaosad kaugeltki igakord iludusideaalile ei vasta. Moe ülesanne on hädatarvilikku huvitavaks teha ning teda ilustada. Kodanlikes elus tahab üksik huvitav olla, ta tahab teiste hulgas tähelepanu osaliseks saada. Samuti tahab ta oma seltskondlist seisukohta väliselt näidata, seepärast ei salli ta ühetaolsust, vaid erineda ainult pisut end ümbritsevast massist ja sedagi ainult viisakuse piires. Kuid kuidas erineda teistest, et mitte naeruvääriliseks saada? Siin tuleb mood appi. Mood muutub järsku olemasoleva üldriietusviisi senini tundmatuks — arusaadavalt tekib tendents ka seda üldistada, kui see ei sünni kaugeltki enam ülepäeva. Igapäevane elu näitab, et mood ainult üksikute juures esimesena ilmub ning seda kauem aeg läheb tal niisugusesse seltskondlisesse kihti sissetungimiseks, mida madalamas õhkkonnas see kiht asub. Eriti torkab see silma iga uue sesooni algul. Muidugi ei saa siin iga üksiku kohta seda üldlausena võtta, kuid need üksikud on sarnased väiksed erandid, et ülaltoodud väide iseloom sellega muudetud ei või saada. On üldteatavaks saanud, et see mis Pariisis ja teistes moe keskkohades moeks saanud alles mõne aja pärast kaugematesse ilmanurkadesse sisse tungida suudab.

Kõigi nende pealiskaudsete nähtuste juures on moel ometi suur kultuur-esteetiline tähtsus. Niikaua kui inimlik ühiskond armastuse läbi koos hoitakse ja seni kui armastus mitte vähemal määral inimese kenast välimusest ei olene, nii kaua peab inimliku ühiskonna huvides seda välimust esteetilises sihis arendama. Kaetud keha-

ELEGANTNE RIIETUS

osad võivad ainult riietega kaunistud saada, kuid ka sellel on omad piirid, kui ei taheta üleliigset kanda ega näotuks saada. Siin on mood kui õige tasakaalu koefitsient.

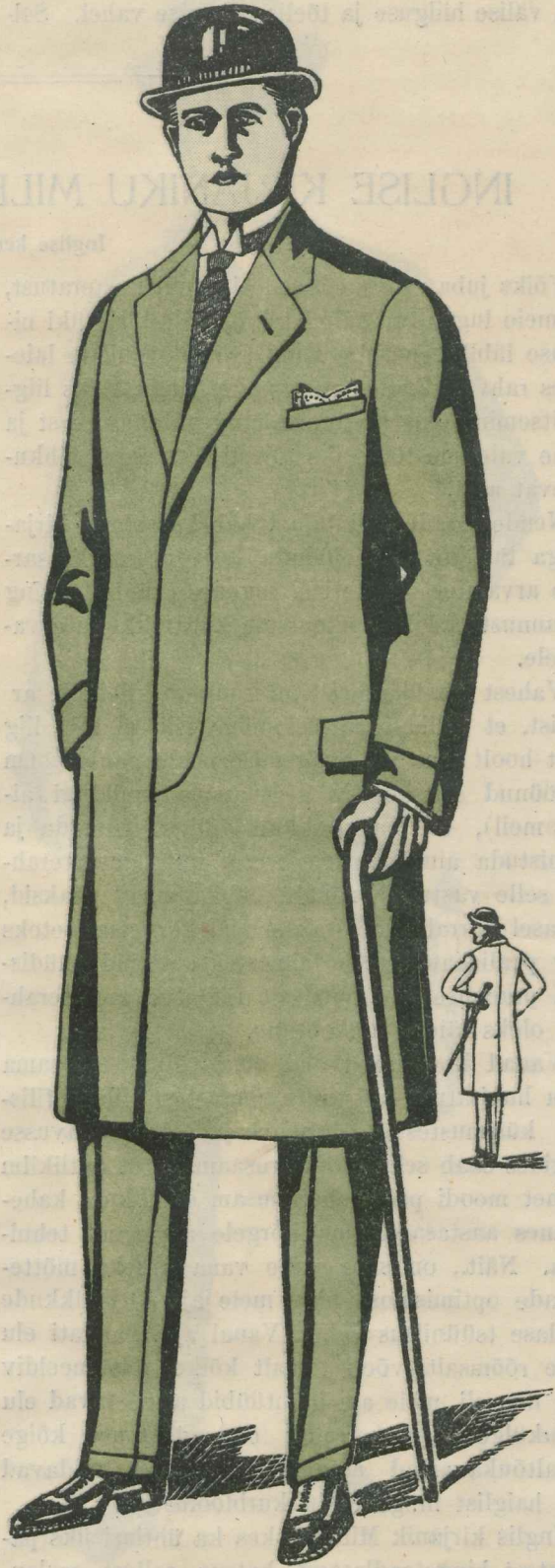
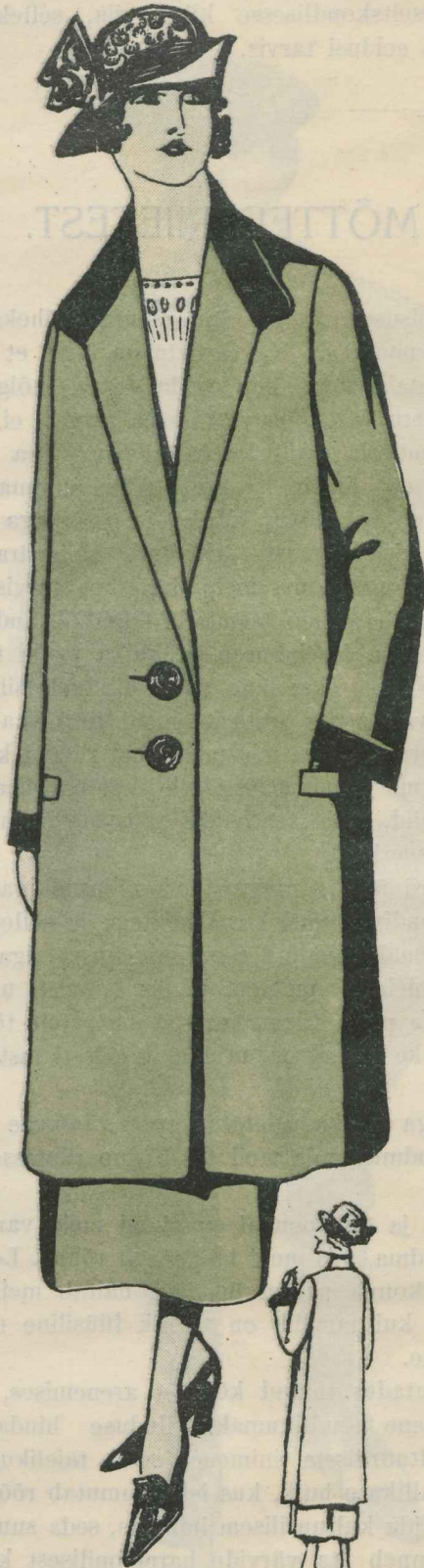
Mood naisterahva juures on õieti paljastamise ja katmise vastastikune mäng. Uus mood paljastab seda, mis kauaaega kaetud oli, ta kujundab uusi vormisi inimese keha figuuris, andes neile kuju, mis vastab tolle aja rahva eesteetiliste nõuetele ning maitsele. Keha ilu katmine tõmbab enda peale tähelepanu, paneb töötama vaatleja fantaasia. Kõik see on puht psühholoogiline nähtus, mille juures meie pikemalt peatama ei jää. Peab ütlema, et on loomulik ja täiesti arusaadav, et ühes praeguse aja kultuur- ja tööstuselu arenemisega ka riiete moodivahetus järsumaks, moodivormid veetlevamaks ja julgemaks muutuvad. Uus temperament ning elu impuls ei kannata vanu, mitte arusaadavaid kujusi. Kui ühes moevormide järsu muutmisega tekib teatav võidupüüdmine — võidupüüdmine nii hästi inimeste, kes moodi kannavad, kui nende vahel, kes teda väljamõtlevad. Sarnasel võitlusel on sotsiaalses elus määratu suur tähtsus: ta teeb inimese tugevaks, vastupidavaks ning ergutab suuremale produktiivsusele. See, kes kõige enne midagi igavat ning vana leiab, on ka esimene, kes midagi uut leidma saab. Võidakse küll sarnase elu tempo üle, mis sarnasel teel ühiskondlikku, majanduslikku ja kultuurellu sissetunginud on, kaevata, igatsedes „vana heade aegade järele“, kuid ei tohi silmapilgukski unustada, et ainult see tempo praeguse aja elu võimaldab, ainult see elu-tempo teeb ergsaks ning leidlikuks, ta aitab meid elu raskustest ja segadusest ülesaada ja annab meile uut hingekosutust elu ja armastuse kaunistuse illusioonide näol. Ja ainult sarnase elutempoga on seletatav praeguseaja suured edusammud tehnika alal. Inimvaim on pikast unest ülesärkanud ning tegutseb intensiivselt. See võidupüüdmine, mis moevahetuses avaldub, võib mõnda loodud väärtust enneaegu tühjaks teha. Kuid ta loob selle asemel alati uusi väärtusi meie majandusliku elu kõigil aladel. Ja lõpuks olgu öeldud, et see, mida mood vanaks teeb, ei ole täielikult kadunud, ta ei saa hävitatud; on olemas küllalt vaesid ning tagasihoidlikuid, kes esimesed uue moe esitajad ei saa olla ja kes kaua seda tarvitavad, mida mood vanaks on tunnistanud.

Kuna mood, nagu eespool nimetatud, ainult väliselt inimesi liigitada katsub, siis võimaldab ta tõusikutele sarnasesse seltskondlikku kihti tõusta, kuhu nad oma hariduse ning elukommete poolest

ei kuulu. Ainult riie viib teda sinna, sest uus ja kallis on talle rohkem kättesaadavam, kui mõne teisele. Seega paistab, nagu talitaks mood täiesti ülekohtuselt, pidades enda kandjaks ainult majanduslist jõudu. Kuid asja mitmekülgne vaatlemine näitab, et sarnane arvamine mitte sugugi õigustatud pole. Riie iseenesest ei tee veel kedagi meheks. Töömee jäab ikka töömeheks, kas ta torukübarat või määrdinud kaabut kannab. Kuna teadusemees omast väärtusest sugugi ei kaota, kui ta teinekord kõige solitseemalt esitatud pole. Mood võib ainult kaunistada, täiendada. Riided teevad inimest ainult nii palju, kui palju inimene üldse endast mindagi teha annab. Kes uut ja ilusat korralikult kanda ei oska, see pole elegant. Ja kui sarnane moekohaselt riietatud inimene kõneleb või midagi teeb, siis avaldub kohe kontrast, mis inimese väljanägemise ning tema tõelise olemise vahel on. „Kõik ei ole kuld, mis hiilgab“ jääb ka moekohaselt riietatud inimese kohta maksma.

Kallis nahk, või kõige uuema moe järele valmistatud riie ei tee veel kedagi haritud inimeseks. Mood, nagu öeldud, kaunistab ja ilustab sisemiselt valminud inimest ka välispidiselt. Kui moodile etteheidetakse, et ta peateguriks puhtmajanduslik jõud on, siis öeldagu ometi, mis sugustel kultuurväärtustel see majandusliku jõumoment puudub. Kõrgem haridus, parema kirjanduse soetamine hea raamatukogude näol, kunsti ja maalide galleriide omandamine ja paljude teiste vaimuväärtuse saavutamine on ikka ja alati majandusliselt kindlustatud kihtidele rohkem kättesaadavam olnud, kui majandusliselt vähem kindlustatutele. Ei ole sellepärast mingit põhjust seda majandusliku maiguga eesõigust moodi spetsiifiliseks tunnuseks pidada. Seltskond hindab moodi kui hädatarvilikku nähtust, kuid seltskond ei mõõda kaugeltki kõike moodi mõõdupuuga. Ilmasõja vapustused löid segi Euroopa kaardi poliitilised piirid. Terve rida endiseid suurusid langesid ja nende asemele tõusid uued. Kümned tuhanded kaotasid oma varandused, kuid samad paljud said rikkaks. Lihttöömestest on saanud enam vähem jõukamad kinnisvara omanikud ja ärimehed. Kuid need „homo novused“ sattusid kohe seltskondliku kriitika tulde. Haritud ning vaimliselt arenenud pääsesid kohe läbi. Kuid, kui palju on neid, kes majandusliselt hästi kindlustatud, kuid siiski seltskonnas vastuvõtmist ei leidnud. Tekib küsimus, millistel põhjustel üks liik „homo novus'eid“ seltskonnas vastu võeti, teisi aga mitte. On ju neil ka kõige kallimad riie-

ELEGANTNE RIIETUS

ded ja sõidavad käidavamatel pealinna tänavatel oma autoga. Põhjus on väga lihtne ning käega katsuv. Viimaste juures on terav kontrast välise hülguse ja tõelise olemise vahel. Sel-

lega on ka jalad alt ära löödud väitel, nagu suudaks mood inimesi pealiskaudse silumise tõttu parremasse seltskondlisesse kihti viia, selleks on teatavaid eeldusi tarvis.

INGLISE KIRJANIKU MILFORDI MÕTTED RIIETEST.

Inglise keelest Eug. M.

Võiks juba ette näha seda iroonilist naeratust, mis meie lugejate huultel tekib, selle kirjatüki nimetuse läbilugemisel. Kuni tänapäevani on laiemates rahvahulkades arusaamine, nagu oleks liig-hoolitsemine oma riietumise ning välimuse eest ja tõsine vaimline töö kaks täiesti üksteisest lahku-minevat asja.

Nende ridade kirjutaja tahab käesoleva kirjatükiga lühidalt ära näidata, kuivõrd ekslik sarnane arvamine on, ühtlasi tugeses tuntud ning üldtunnustatud kompetentsete kirjanikkude arvamistele.

Vahest iga üks meist on kuulnud klientide arvamist, et soliid reputatsiooniga isik ei tohi liig suurt hoolt oma väljanägemise peale panna. On läbilõõnud seltskonnas arusaamine (muidugi ainult meil), et maitserikkalt võiksid riietuda ja kaunistuda ainult õrnem sugu, kuna meesterahvad selle vastu lihtsamalt „läbi ajama“ peaksid, vastasel korral nimetatakse neid kergemeelseteks ning pealiskaudseteks inimesteks. Kuid süüdistada praeguse aja moodsalt riietatud meesterahvast oleks täiesti ülekohtune.

Vanad kreeklased olid oma välimusest sama palju huvitatud, kui mitmesugustest filosoofilistest küsimustestki. Praegusaja elu sügavusse tungides saab selgemaks arusaamine, et antiikilm mitmet moodi palju eluvõimsam oli, kui kahekümnes aastasada oma kõrgele arenenud tehnikaga. Näit., on suur vahe vana kreeka mõtte-tarkade optimismuse ning meie aja kirjanikkude haiglaste tsüünilisus vahel. Vanal ajal vaadati elu peale rõõmsalt, võeti temalt kõike, mis meeldiv ning ilus oli, meie aja inimtüübid armastavad elu varjukülgedes pühertada, otsivad tema kõige eemaltõukavamad astmed üles ning toidavad endi haiglist hingelu elu kurbloodusega.

Inglis kirjanik Milford, kes ka ühtlasi üks parimatest hingeteadlastest, katsus sellest melankoolsest labiründist väljapääseteed leida.

Ta arvab, et elu peab inimesele rõõmuhallikaks olema. Inimene on ise selles süüdi, et ta oma

melankoolsusega on maailma muutnud üheks suureks hullumajaks. Kahtlemata on õige, et need, kes elus tahavad rõõmu tunda, temalt kõige paremat vastu võtta, peavad olema terved, ei mitte ükski vaimliselt, vaid ka kehaliselt. Pea õnnellikaks on inimene ise, sest igaüks on oma õnne sepp, ütleb vanasõna. Meie õnn pole aga mitte vähem meie välimusest tingitud, sellepärast ei peaks väljanaerdama mehi, kes oma tervise, ilu ja välimuse eest hoolitsemisele täielikult anduvad.

Riietel on ka inimese psüühika peale teatav mõju. Nii näiteks: oma vanu ülikondi silmitse-des tulevad meile assotsiatsiooni tõttu ka need üleelamised meelde, mis meie neid riideid kandes läbi elasime ja mis selle järele, kas nad head või halvad olid, meie teadvuses samasugusi tundeid reprodutseerivad.

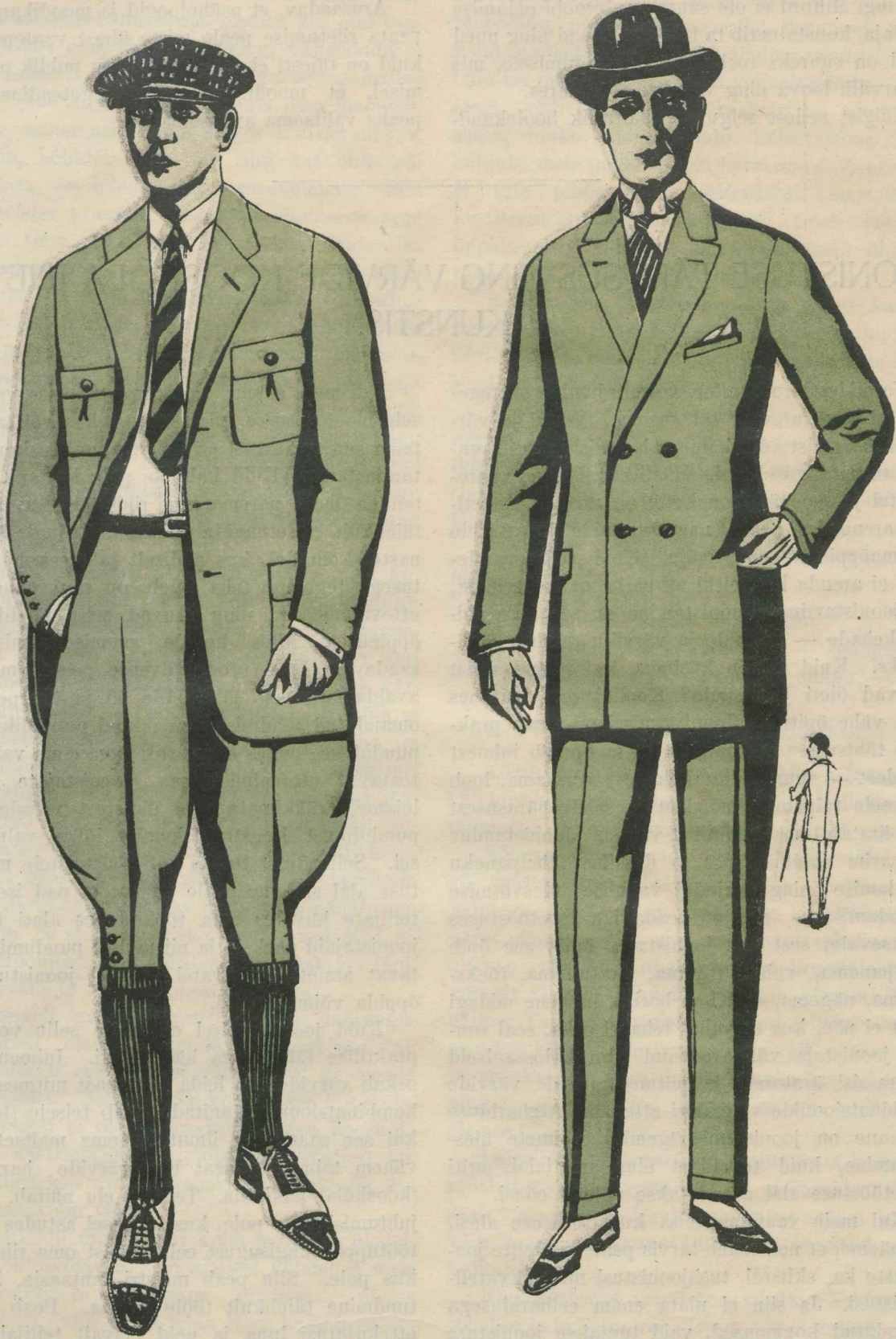
Milford ütleb, inimesed on võimsad iga päev uuesti sündima, uusi ideaalisi luua, ja sellepärast peaks eemale hoidma tagasiminekest. Iga piinlikult läbielatud moment peaks igavesti unustatama. Ja peab ütlema, et see inimestele tõepoolest sissekasvanud on, ta sünnib täiesti instiktüv-selt.

Sellega on ka seletatav see värskuse ning rõõmutundmus, mis meil tekib uue riietesse riietumisel.

Ihnus ja ökonoomial sunnivad meid vanu riideid kandma, mis meid hingeliselt rõhub. Loodus, kui inimkonna parem õpetaja, näitab meile iga kevadel, kui tarvilik on täielik füüsiline uuestisündimine.

Saavutades teatud kõrgust arenemises, muutub inimene nõudlikumaks iluduse hindamisel. Mida kultuurilisem inimene, seda täielikum on nende hallikate hulk, kus isik ammutab rõõmu ja õnne. Mida kultuurilisem inimene, seda suuremat lõbu tunneb ta värvide harmoonilisest kokkukõlast, mis riiete juures eriti ilmsiks tuleb. Praktilised inimesed leiavad, et inimese liikumine ja üldse igasuguste liigutuste tegemine riide fashonist oleneb. Sellepärast tuleb tahes või taht-

ELEGANTNE RIIETUS

mata arvestada meid ümbritseva sablooniga, mis inimesele oma pitsati peale vajutab.

Kuigi Milford ei ole suure garderoobi pidamise pooldaja, konstateerib ta fakti, et kenad ning uued riided on suureks toeks energia kogumisele, mis nii tarvilik loova ning vaimlise töö juures.

Kõigist sellest selgub, et korralik hoolekand-

mine oma riiete ja üldse välimuse eest, on modern-
aja edustajale üheks väga tarvilikuks asjaks.

Arusaadav, et psühholoogid ja moodikandjad ei vaata riidetumise peale mitte ühest vaatepunktist, kuid on täiesti ekslik, kuid laiem publik on arvamisel, et moodi ja tõsise hingeteadlase vahel peaks valitsema antagonism.

JOONISTUSE TÄHTSUS NING VÄRVIDE KOOSKÕLA RIIETUSKUNSTIS.

Vormidest arusaamine, vormitajumine on tegelikus elus väga suure tähtsusega. Vormi ja värvide arusaamist võib inimene iseenda juures arendada mitmesugusel teel. Hästi kaunistatud vaateakentel ja moeväljapanekutel on sarnase esteetilise arenemise peale, nagu vormide ja värvide tundmaõppimine, suur mõju. Kuid paljas vaatlemine ei arenda kaugeltki nii palju maitseharidust, kui joonistamine. Joonistamine on see õige abinõu kehade — vormide ja värviluu tundma õppimiseks. Kuid tekkib küsimus, kui paljud meist oskavad õieti joonistada? Koolis on igatahes väga vähe õpitud. Joonistamisel on peale praktilise tähtsuse see omandus, et ta õpetab inimest kujudest — ruumilistest kehadest arusaama, loob inimesele taipamise mõõdust ja seaduspärasusest ning äratab tema esteetilist vaimu. Joonistamine on parim abinõu täpse ja detailse tähelepaneku arendamise ning kujude vaimlise ülesvõtmise omandamiseks. See on teada iga moetööstuses tegutsevatele; sest kes joonistama õpib, see õpib tähelepanema, vahet tegema, äratundma, tõeks pidama, nägema, seal kus harilik inimene midagi suurt ei näe, kus ta vahet teha ei oska, seal suudab joonistaja väljaarenenud silm kolossaalseid kontrassisi äratunda ja mitmesuguseid värvide kombinatsioonide võimalusi ettenäha. Alghariduse ülesanne on joonistamisnägemise, võimete ülesäratamine, kuid tegelikus elus ametialal, eriti riidetööstuse alal arendatakse võimet edasi.

Kui meie vaatame teisa kunsttööstuse alasi, siis näeme, et neil läheb tarvis peale mudelite joonistuste ka, skitsesi, tushjoonistusi ning akvarelljoonistusi. Ja siin ei ulata enam eelharidusega omandatud kogemused, vaid tuntakse joonistuse tähtsust ka laiemas mõttes ning sellepärast tuleb teda elukutse alal tubliste harrastada.

Kui meie asume joonistuse tähtsuse vaatlemisele moetööstuses, siis peame tahes või tahtmata tema suurt väärtust eriti riitekaunistuskunsti alal tunnustama. Kuid kahjuks pole korralik joonistamine meie parematesse riidetööstusasutustesse täielikult sissetungida suutnud. Isikud, kes sarnastel kohtadel, kus alaliselt ja otsekohe joonistusega tegemist teha tuleb, on tihti puudulikult ettevalmistatud ning asuvad selle täieliku äraõppimisele alles kohale asumisel, mis, arusaadavalt, töö produktiivsuse peale oma mõju avaldamata ei jäta. Üle öö ja üle pea-kacla omandatud teadmised on ikkagi puudulikud, neil puudub see puhas meisterlik joon, mida vanemate, teatava ettevalmistusega joonistajate juures leiame, rääkimata veel üldistest vigadest ning puudulikest konstruktsioonist, löike valmistamisel. Sellepärast tuleks küll töösturitele moetööstuse alal südame peale panna, et nad iseendi ja tellijate huvides oma töökodades alati õppinud joonistajaid peaksid ja niisuguste puudumisel vastavat annet ilmutavatel isikutel joonistuse äraõppida võimaldaksid.

Kuid joonistamisel on peale selle veel hulk praktilise tähtsusega häid külgi. Inimene, kes oskab värvides ilu leida ja temast mitmesuguseid kombinatsioone sünnitada, võib teisele (tellijale), kui see saamatust ilmutab, tema maitset enam-vähem tabades, ilusat riitevärvide harmoniaid (kooskõla) pakkuda. Tegelik elu näitab, et neid juhtumisi vähe pole, kus inimesel astudes rätsepa töötuppa mingisugust eelarvamist oma riiete valikus pole. Siin peab meistri fantaasia, inimesetundmine täielikult tööle asuma. Peab oskama ettekujutusi luua ja neid elavalt tellijale silma ette maalima. Ettekujutisi pole siis raske luua, kui teine täiesti maitsetu oleks. Õnneks pole ühegi ini-

mese juure veel tänini sarnast looduse defekti tähele panna olnud. Igalühel on oma maitse, mis teise inimese omast tuntavalt võib erineda. Kuid kahjuks on sarnaseid inimtüüpe olemas kes omi tundeid, soovisi ning maitset kuidagi väljendada ei oska. Inimene, kel pealtnäha igasugune maitse puudub, pole kaugeltki veel päris ilma maitseta, vaid see maitse asub tema hinges uinavas olekus. Ta valib, kõhkleb ja ei tea tihti kas ühte või teist võtta, — lühidelt on otsusevõimetu. Siin peab meister arusaaja ja oskaja olevusena appi tulema. Oma värvi ning kujurikkast fantaasiat tööle pannes peab ta oskama seda uinuvat maitset tellijas ülesäratada. Suuri raskusi „ülesäratamine“ ise ei nõua, sest on tarvis ainult selle õige nupu peale vajutada ja tellija näeb oma suureks imestuseks, et ettetoodud värvi või kuju variatsioon tõepoolest huvitav on. Teine asi on juba selle õige „nupu“ leidmine. Siin peab nagu ülevalöeldud meister oma arusaamisvõimega appi tulema, ta peab fantaasia saavutusi selle leidmiseks kasutama, mis omakord hästi väljaarendatud peavad olema.

Sarnane fantaasia rikastumine värvide ja kujude kombinatsiooni poolest, on võimalik ainult siis, kui vastav subjekt ise hea ilu ning maitsetundega on. Ilu ning maitset leiame meie tihti omast ümbrusest. Loodus on täis ilu, täis värvide harmooniad — kooskõla, kuid mitte kõik ei ole võimelised seda ilu tabama. Ilutundmine on kunst, tema tabamine — anne. Kuid seda mis meil looduse poolt vähe antud peame omal jõul täiendama. Ka meie peame endas uinuvad ilu ning maitsevõimed ülesäratama, neid väljaarendama, et neid tegelikus elus võimalik tarvitada oleks. Sarnane esteetiline arenemine nõuab aga suurt jõu ja ajaraiskamist. Kuid visal töö on varsti kroonitud vili. Sellepärast peatame lühidelt värvide ja nende kooskõla juures.

Enamjaolt iga riietumise juures on kahesugused värvid olemas: Nende vahekorid peab nii säätud olema, et üks teist võimalikult ilusamana paista laseks. Selles seisabki värvide kooskõla, kuigi esialgu ei ole arusaadav, et see kooskõla värvide vastastikkusest kontrastist tingitud on. Õieti räägitakse värvide kooskõlas ainult siis, kui on olemas kolm värvi.

Samuti kui muusikaski kolm heli, mis üksteisega kokkukõlavad, üheaajalisel kõlamilisel meie kuulmisnärvidele mõnusana tunduvad, nõnda mõjuvad ka kolm värvi, mida õiges kombinatsioonis ühe korruga näeme meie silmanärvide peale, tekitades meie psüühikas tunde, mida ilutundeks

võiksime nimetada. Nõnda on olemas: värvideakkord, värvideharmoonia. Selleks aga, et õiget värvidekooskõla leida, õiget värvitakti tunda, on tõepoolest peenikest esteetilist ilutunnet tarvis. Kuid igaühel pole sarnast vaimlist omadust, tuleb teda ise mitmesugusel viisil väljaarendada. Palju kasu võib sarnasele värvidemaitse tundmisele saata, rohke pildigalleriide külastamine, mida kahjuks meie publik ei näi harrastama. Arusaadav ei tule pildigalleriid sellepärast külastada, et kustiteost ennast nautida, vaid tuleb tundmaõppida eriti, milliseid värvi kunstnik ühe või teise maali juures tarvitanud on.

Samasugust värvide kooskõla võime ka looduses leida. Selged kevadised hommikud on tihti üksikuis maakohtades värviilu tundjale kõige soodsamad kohad nautimiseks.

Asudes terve värvidekogu vaatlemisele, näeme kõige pealt et üksikud toonid üksteisest ikka ühekaugusel asuvad. Nii näit., on punasest siniseni, kollaseni täpselt sama palju, kui violetist roheliseni, orangeneni vahet.

Allpool toodud tabelist selgub millised värvid üksteisega kokkukõlas:

- 1) Punane — sinine — kollane.
- 2) Violet (lilla) — roheline — orange
- 3) Sinikasroheline — orangekollane — karmoisin.
4. Punakasorange — lilla — kollakasroheline.

Kõige pealt tekib küsimus, kuidas sarnast värvidekooskõla praktiliselt kasutada? Selleks olgu mõningaid näitusi, mis selgitust võiksid tuua.

Võtame näit., et meil on mantlirüü, millel liiva või rooste karva põhivärv violet ruutude või joontega. Sellega on meil kaks kooskõlastuvad värvi olemas. Kui meie nüüd veel roheline kaunistuse võtame, ongi soovitud kooskõlastuvad värvid: Orange—violett—roheline olemas. Teine näitus: Tahetakse sinist kostüümi tellida. Ostjale on värv väga meelega järele. Siis võib punast krae ja varukate ja muu ilustuse jaoks kreemi võtta, ning soovitud värvid punane, sinine, kollane on olemas.

Lillasiidi õhtumantel vajab tingimata kollakasrohelist voodrit. Peab ütlema, et värvide valikus peab väga ettevaatlikult toimetatud saama, muidu võib hoopis isesugune nüans kui soovitud väljakujuneda.

Nõnda võivad tarvitatud saada: Veripunane roheline ja kullaga, roheline musta ja kullaga, granaatvärv merirohelise ja vaoniga, sarlakipunane lilla ja smaragdroheline, veinipunane (Bor-

deaux), veripunane helesinise ja kollasega, leedri-värv merirohelise ja Isabella värviga.

Üldse on olemas mitmesuguseid ilusaid värvide kombinatsioone. Kuid värvide kooskõlastamisel ei tohi unustada, et üksikud värvid ka oma pinnasuuruse poolest teatavatele nõuetele alluvad.

Kui peaks juhtuma, et kolm värvi, mis muidu harilikult kokku kõlama peaksid, siiski dishar-mooniliselt paistavad, siis peab valget, musta, halli, kulda või hõbedat appi võtma, et värvisi võimalik oleks üksteisest lahutada.

Kolmevärvilisele võib ka sarnane ühendus selle läbi tekkida, et must ja valge kolmanda värvi

asemele tulevad. Samat võttet tuleb iseäranis siis tarvitada, kui antud kolm värvi üksteisega mitte kõige paremas vahekorras pole ja alles kol-manda värvi läbi silmale ilusaks muutub.

Olgu siin mõned näitused selleks:

Veripunane pärnaõite värviga ning valgega piiratud.

Veripunane tsitronikollasega ja valgega pii-ratud.

Kirsipunane väävlkollasega ning valgega pii-ratud.

Apelsiinivärv smaragdrohelisega ning valgega piiratud.

KAS FRAKK VÕI SMOKING.

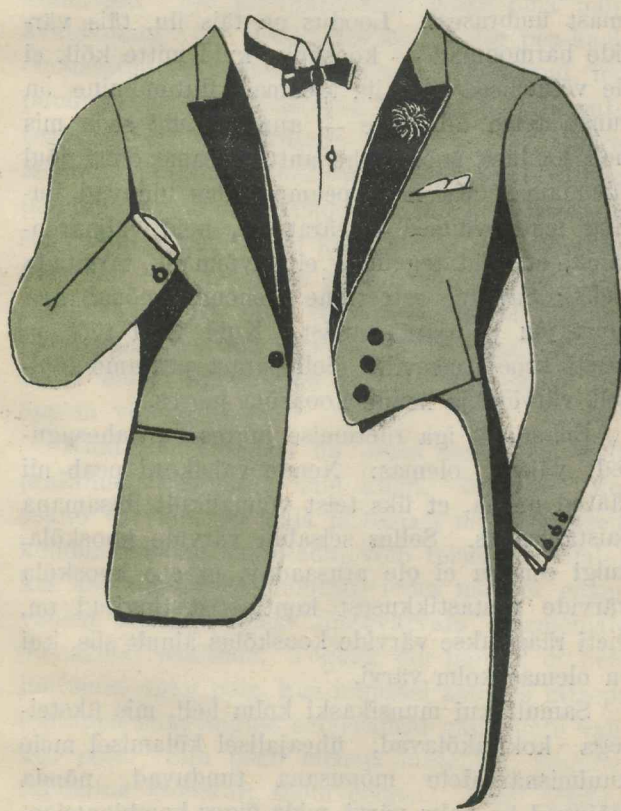
Praegune aeg on rohkearvuliste ja mitme-kesiste koosviibimiste hooajaks, millal suurem osa meesterahvaid mitmed õhtud ühes või teises ko-has mööda saadavad. Hariliku järjekindlusega on ka viimastel aastatel moekirjanikkudele küsi-mus esitatud: kuidas peab end riietuma? Kas frakk või smoking? Sarnase küsimuse peale oleks veel möödunud sesooni algul harilik vastus antud: hariliku tantsupeo ja enamjao avaliku ballide jaoks on smoking kõige kohasem.

Ja peab ütleva, et meie tööpoolest üllatatud oleksime olnud, kui meie ballil ühtlaselt riietatud meessugu oleksime näinud. Kahjuks pole see veel tänini nii. Ballidel leiame hallides ja tume-dades sakkodes kombineeritud ülrikonnad, mis moele kultiveerinud inimesele peas juuksed püsti ajab ja mitmed heast seltskonnast meesterahvad ainult sel lihtsal põhjusel laiematest koosviibi-mistest eemale jäävad.

Võib täie õigusega öelda, et see lihtsalt kas-vatuse viga on, kui keegi heledas Sakkos pallile läheb, et seal oma maitsevaesusega ka teiste head tuju rikkuda. Samuti on ilma põhjuseta ette-kääne, et praegusel majandusliselt raskel ajajär-gul ainult vähestel võimalik on endale harilikku balliülrikonda soetada. Kui tööpoolest sarnased rasked ajad on, siis ei peaks parem üleüldse bal-lidel lõbutsema, vaid pigemini paremaid aegu ära-ootama.

Tõeline põhjus leidub sageli hooletuses ning ükskõiksuses oma riietumise vastu, mida tööpoolest mitmele enam vähem majandusliselt kindlus-tatud isikule süüks võib anda. Sarnane kirjult

rietatud meessugu erinemine ballidel on väga külgehakkav. Kuid seal juures ei peaks ära unus-tatama, et kui teisel midagi halba või maitsevas-tast leidub, siis see veel sinu halva vabanduseks ei tohi olla.

Praegu on smokingi kandmises suurlinnades väikest muudatust märgata. Täheandme lühidalt,

et tänini smokingi kandmise paremusel kaks põljust oli ja nimelt, smoking ei paista nii teravalt teiste hulgast välja, kui frakk ja teiseks oli ta väga kohane tantsuks kiirtantsude perioodil. Lendavad frakki hõlmad kiire tantsu tantsimisel teevad inimese koomiliseks ning sel põhjusel loobusid mitmed frakiga tantsupeole minemast. Sellega kujunes smoking üldtunnustatud tantsuülikonnaks ning tõrjus sealt frakki tema enda auks välja, mis nüüd ainult ametlikkudel ja üldse parematel koosviibimistel ainuõiguslikuks muutus. Kuid lähem aeg kavatseb sel alal muudatusi tuua. Sarnased aeglased tantsud, nagu Blues, lubavad, et neid ka frakkis võib tantsida, kitsendades sellega smokingi ainuõigust tantsuülikonna peale ja võib uskuda, et frakk, kui ikkagi palju peenem balliülikond ka tantsuballil esimest osa mängima hakkab. Praegu on moeilmal läbi löönud hüüdsõna: Frakk on suurte pühade piduriie, smoking ideaalne pummeldamisülikond. Üldse on soovitatav smokingit vähematel tantsupidudel ning ballidel tarvitada, kuna suurtel ballidel tingimata frakk peab olema.

Tuletame lõpuks meelde väikest anekdooti kuulsast Inglis kirjanikust Oskar Wilde'st, kes alati väga suurt rõhku oma riietumise peale pani ning sel põhjusel ka anglosaksi klassiliseks Dandys (moe harrastaja) peeti. Kirjanik veetis peale-

lõunase aja mõne oma sõbraga solitses Picadilly Clubis ning kavatses samal õhtul nendesamade klubisõbradega lady Fitzgeraldi külastada, kes teda just eelmisel päeval enda poole kutsunud oli. Aja kommete järele oli Wilde klubisse pikkas kuues ilmunud ja ta lootis end enne õhtukülas-käiku veel ümberriietuda. Siin juures peab meelles pidama, et ajakommete järele seda hea tooni vastaseks peeti, kui keegi sarnasele poolametlikule koosviibimisele hiljaks jäi või ilma frakita ilmus, pealegi kui kutse kõige peenema daame käest tuli. Keegi noor lord, kes kirjanikku tema seltskondlise esinemise pärast kadestas, lootis teda see õhtu tingimata välja naerda võima. Ta vedas kihla, et Wilde õhtu seltskonda ilma frakita tuleb, kui ta mitte hiljaks ei taha jääda. Klubi kellad seati pisut järele, et Wilde õiget aega ei aimaks. Äkitselt märkas lord, et oli viimane aeg lahkuda klubist. Huvitusega vaatasid kõik Wilde peale, kes rahulikult üles tõusis ning kutsari kutsus, et lady poole sõita. Kõikide imestuseks lahkus Wilde tõllast, kuhu ta pikkas kuues oli astunud, frakkis. Ruttu otsustades oli ta tõlla kupees kuue hõlmad nõnda ära löiganud, et see frakile sarnanes. Ja hariliku täpsusega astus ta, nagu alati, lady salongi, vabandas end viieks minutiks, et oma pärasele frakile pisut kenamat väljanägemist anda.

RIIDESTAJATE OLUKORRAST.

Kuidas meil rätseppade peale vaadatakse? — Mis on selle põhjuseks. — Organiseeritud ja organiseerimata rätsepad. — Mis on hädatarvilik meie majanduslike seisukorra parandamiseks. — Organiseerimise tarvidus. — Kuidas organiseerimist teostada?

Meie seltskonna laiemates hulkades on väljakujunenud isesugune vaade nende inimeste peale, kes mingisuguse käsitööga endale ülespidamist teenivad. Kuigi tegelikult õppinud käsitöölised samuti haritud inimesed on, kes normaalarjad rohkem teenivad, kui mõned keskmise ja kõrgema palgaga riigiametnikud, armastavad viimased siiski esimeste peale ülevalt alla vaadata. Sarnane vaade on veel sellest ajast pärit, kus meil seisuslikud vaheseinad ühte ühiskondlikki kihti teisest lahutasid. „Õndsas“ Vene aja pärandusena püsib see vaade ka meil Eestis. Kuigi meie muidu ikka Lääne-Euroopale läheneda püüame, tema keelt ja kombeid sissetoome, ei suuda meie teatavad ring-

konnad veneajast päritud bürokratismuse kultuurstest loobuda. Mõisnik, kindral, advokaat, arst ja teised privilegeeritud „tshinovnikud“ olid Vene riigis a ja o, kuna vabrikandid, kaupmehed, käsitöölised jne. alama kihi moodustasid. Üldine humaansuse tõus ühes kaubanduse ning tööstuse arenemisega hävitas need vaheseinad. Ökonoomiline rusikas purustas kõrkuse illusiooni. Ameerika, Inglismaa ja veel hulk teisi riike maailmas olid esimesed, kes möödunud aastasajal omale kõva majanduslike aluse löid ning sellega ilmariikideks said. Käsitöölised, ärimees ja suurtööstur hakkasid seal esimest osa etendama. Ameerika riigiametnik ei vaata iialgi käsitöötajate peale halvaks-panevalt ja tänavatel, eriti pühapäevadel, on raske

ning peaaegu võimatu vahet teha töölise ja kõrgema ametniku vahel. Endises Vene riigis oli seisuline bürokraatismus omad juured nii sügavale ajanud, et ta uue aja elunõuetele vastavalt ei osanud kohaneda, ning sellepärast hävitas ajavaim ta ühe hoobiga kultuurriikide hulgast ära. Meie vanem põlv, kes selles bürokraatilises õhkkonnas üleskasvanud, kellede hinge vanaaja vaade sügavad jäljed jätnud, ei näi tahtvat oma ilmavaadet Euroopa elementidega täiendada. Kuna meil Eestis seisuseid üldse olemas pole, ei tohiks siin ka sarnast halvaks panevat vaadet meie käsitöölise peale olla. Käsitöeline, eriti rätsepp, on meil üldiseks pilkesõnaks saanud. Kus midagi pilgata tahetakse, seal võetakse pilkeobjektiks ikka rätsepp või teinekord ka kingsepp. Just kui oleks nemad need kõige sõgedamad ja pentsikumad inimesed ilmas. Igaühel on aga teada, et rätsepad väga soliitsed ning aumehelikud inimesed on, kel kindel majandusline alus olemas oma töösuse näol. Sellepärast vaadatakse ka praegusel ajal sarnase inimese kui mittekasvatatud kodaniku peale, kes seltskonnas mõnda käsitöölise, olgu rätseppa või kingseppa pilgata püüab. Kui pilkajateks oleks mõned ilma seltskondlise seisukohata isikud, siis poleks sellest rätseppadel ei külma ega sooja. Kahju ainult, et mõned isikud, kes sarnastel kohtadel teenivad, mis neile seltskonnas teatava seisukoha annavad, ka käsitöölisest halvaks panevalt rääkida armastavad. Nii oli „Pwl.“ kirjeldus kaitseliidu koosolekust, kus keegi kõrgem sõjaväelane tähendanud, et „...siis hakkavad rätsepad ja kingsepad oma malevkondi asutama“..... Eesti rätsepad protesteerivad kõige valjumalt sarnaste ütelduste vastu avalikul koosolekul. Arvame, et Eesti rätsepad on oma kodumaad sama vahvalt kaitsnud kui iga teine kodanik ning on valmis seda ka tulevikus tegema, kui neid isamaa kutsub.

Ei saa ka toonitamata jätta, et siin meie rätsepad ka ise süüdi on. Sarnane töö kui rätsepatöö vajab palju intelligentsust ja vastavalt tööle peaks inimene ise ka palju soliitselt esinema. Samuti ei tohi lasta kusagil seltskonnas oma naha peal nalja teha. Igal inimesel on oma autunne ja sarnast tunnet peaksid rätsepad eriti väljaarendama. Kes ise juba küllalt arenenud on, peaks oma ametivenna peale mõju avaldama. Selle vastu on juhuseid olnud, kus meie rätsepade seltskonnas oma kulul nalja tehakse, koosviibijad mitterätsepad pealt naeravad. Sarnase nähtuse vastu tuleb võidelda. Kuid siin tekib küsimus, kas suudab meie rätsepkond praegusel kujul üldse

oma huvide eest väljaastuda. Võtame näiteks mõne naaberriigi, nagu Soome või mõne muu Euroopa riigi, ja vaatame sealset rätsepkonna seisukohta. Igal pool on rätsepad nagu kõik teised töötajad hästi organiseeritud. On olemas kindel side kõikide ametivendade vahel. Terve rätsepkond võitleb oma huvide eest kui üks mees. Kui Saksamaal hiljuti riigiametnikkude varustamisorganisatsioon odavaid valmisriideid sissevedama hakkas, esitas rätsepkond valitsusele märgukirja, milles sarnase sisseveo halvad küljed ära näidati. Kuidas on aga meil lood? Rätsepad elavad laialipillatult igaüks oma ette. Üks konkureerib teisega. Tööhinnad alandatakse võistluse tõttu kuni minimumini. Samuti on uute töökodade avamisega. Inimesed, kes rätsepatööstust veel täielikult ei tunne, avavad töötoad, kus muidugi poole hinna eest töötavad. Kuna mujal sellekohased meistriksamid teha tulevad, pole meil muud, kui hakka tööle, kas oskad või mitte. Arstidelt, advokaatidelt jne. nõutakse tunnistust, et nad ka tööpoolest oma tööala tunneksid, sest muidu võivad nad inimestele kahjulikuks saada. Kas pole lugu rätsepatöös samuti? Ka seal võib inimese riie rikunud saada ning kaebada pole kellegile. Meie rätsepkond peaks katsuma vastava võimude peale mõjuda ning seadusandlisel teel ka oma seisukoha kindlustama. Seni aga, kui meie rätsepad organiseerimata, passiivseteks pealtvaatajateks jäävad, seni ei suuda nad midagi läbi viia. Kui vaatame praegust majanduslist seisukorda, siis näeme, et meie rätsepkond selles seisukorras vaevleb. Rasquete aegade tõttu on tööd vähe, tellimisi tuleb harva, sest igaüks katsub vanaga läbi ajada.

Arusaadavalt, tuleb ka rätsepal kõiki abinõusi tarvitada, et oma majanduslist seisukorda parandada. Tubakatöösturid astusid trusti ning määrasid kindla hinna, millest odavamini keegi ei müü. Samuti on paljud teised töösturid teinud. Kaupmeeskond on organiseeritud ning pommitab valitsust oma resolutsioonidega. Töölised, meistrid jne. on igaüks oma ühingutesse koondunud, kust nad iga elunähtuse peale üheskoos reageerivad, olgu need tollid või maksud, ikka on neil õigus kaasariäkida. Mis on teinud meie rätsepkond? Kahjuks sel alal peale üksikute isikute mitte midagi. Või arvab ta, et tal pole midagi teha?

Meil on Eestis riietetööstuse kunst heal järjel, kuid siiski veetakse mitmesugust odavatsorti valmisriideid sisse, mis niihästi oma materjaali kui ka töö poolest palju soovida jätavad. Riik aga otsib abinõusi, kuidas rohkem välisvaluutat saada. Kui rätsepkond siin ühel meelel valitsuse tähel-

panu juhiks valmisriiete sisetoomise peale, lööks ta kaks kärbest ühe hoobiga: tooks riigile kui ka omale kasu. On veel palju teisi asju, mida rätsepkond ühisel jõul läbi viia suudaks, kuid kõik see eeldab organiseeritud üksust. Sellepärast tuleks kõigil Eestis töötavatel rätseppadel, kes tänini veel seltsis pole, oma huvides, seltsi astuda. Kuna provintsis ning maal elavad rätsepad ise seltsi asutama peaksid, kui neid veel olemas pole. Üksikud seltsid moodustaksid kokku ülemaalse rätseppade liidu, kes rätseppade huvide eest igal ajal valmis on väljaastuma. Kuid vähe on sellest, kui liidus ollakse passiivse olevusena. Seltsi tegevusest peaks ka intensiivselt osa võtma. Ainult siis on seltsis olemisel mõte. Et rätsepkond ülema laiali on, siis on kõige pealt tarvis alalise kontakti hoidmiseks teatav side. Aegkiri „Elegantne riietus“ on selles suhtes esimene pääsuke,

kuna ta kõiki rätseppade huvide kohta käivaid küsimusi sisaldab, peaks ta ka nende poolt toetust leidma. Sellest toetusest selgub kas meie rätsepkond suudab üldse oma huvide eest võidelda — vastaskorral kiratseb ta kuni lõpuni. Liidul on kavatsus lähemal ajal ülemaalist rätseppade kongressi kokku kutsuda ning selleks ajaks oleks soovitatav, et provintsidel elavad rätsepad endid seltsidesse koonduksid. Kongress saab üks täielikumatest olema, kuna temas palju uusi vahe peal tekkinud küsimusi põhjalikule harutusele tulevad. Akadeemiline R. t. K. E. Seltsil on väljatöötatud sarnane põhikirjanäide, mida üksikute seltside asutajad eeskujuks võiks võtta. Sarnane põhikirjanäide ilmub ajakirja „Elegantne riietus“ järgmises numbris. Sellepärast soovime kõigile ametivendadele tulise hingega organiseerimistöle asuda, sest selles seisab meie jõud.

MEESTERAHVA PIDSHAKI KONSTRUKTSIOON.

Mõõdud.

Rinna ümbermõõt . . .	= 48 sm.
Talje ümbermõõt . . .	= 43 sm.
Puusade ümbermõõt . . .	= 50 sm.
Talje pikkus	= 42 sm.
Kogu pikkus	= 75 sm.
Käeaugu kaugus	= 30 sm.
Käeaugu sügavus	= 31½ sm.
Selja kõrgus	= 23½ sm.
Käikse pikkus	= 48 sm.

Joonistuse instruktsioonid:

Joonistada õige joon ülevalt alla. Punktist A punkti B-ni seljakõrgus äramõõta \mp 1½ sm. (24 sm.). Punktist A punktini C on talje pikkus (42 sm.). Punktist A punktini E äramõõta pintsaiki pikkus (75 sm.). Punktist A punktini F on ¼ A—B vahekaugusest (6 sm.). Punktist C punktini D on ⅓ rinnamõõdust (16 sm.). Punktidest F, B, C, D ja E joonistada õige nurga all sirged jooned ette poole. Punktist C punktini e on 3 sm.; punktist E punktini i on 3 sm. Ühendada punkt F punkti e ja punkt e punkt i sirgjoonte abil. Punkt b kujuneb punkti B joone ja punktide A ja C joonte läbilõike kohal. Joonistada keskselja õmblus, nagu joonistusel näha. Punktist b punktini H äramõõta käeaugu kaugus \mp 31½ sm. (33½). Punktist H punktini G ära-

mõõta 9½ sm.; punktist G joonistada õige nurga all joon ülespoole, punkt W kujuneb F joone läbilõike kohal. Punktist G punktini K on ¼ punkti G ja b vahekaugusest (6 sm.). Punktist K joonistada õige joon õige nurga all ülesse poole; punkt S kujuneb F joone läbilõike kohal. Ühendada punkt A punktiga W sirgjoone abil. Punktist A punktini x on A—F vahekaugus \mp 11½ sm. (7½ sm.). Punktist x joonistada väike nurgajoone ülesse poole. Punktist x punktini y on pool A—x vahekaugusest (3¾ sm.). Punktist S punktini a on 1½ sm. Ühendada punkt a punkti y, kuid ½ sm. allapoole. Punktist K punktini T on ¼ S—K vahekaugusest \mp 1½ sm. (5 sm.). Punktist G punktini L on käeaugusügavus 31½ sm. Punkti H tsentrist joonistada kaarjoon läbi punkti L ettepoole. Punktist L punktini O otsesihis ära mõõta pool rinnamõõtu (24 sm.). Ühendada punkt O sirgjoone abil punktiga H vähe alla poole. Punktist H punktini J äramõõta 1½ sm. Ühendada punkt J punkti T sirgjoone abil ja punktist I õige nurga all joon alla poole. Punktist T punktini t on 2 sm. Punktist e punktini m on k—b vahekaugus miinus 2½ sm. (15½ sm.). Punktist i punktini e on e—m vahekaugus \mp 2 sm. (17½ sm.). Ühendada punkt t punktiga m ja m punktiga e sirgjoonte abil. Joonistada seljatükk nagu joonistusest näha, kus juures taljest ülesse poole 3 sm. kõrgusel tehakse

väike õõnsus, andes punkti k juures väikese kumeruse, mis töötamise juures saab kahandatud, nagu joonistusel punkteeritud joontega ära märgitud on. Punkt e seisab punkteeritud joontest taha ja ülesse poole $\frac{1}{2}$ sm. kaugusel. O—N vahe on punktide y ja A vahekaugus ($8\frac{1}{2}$ sm.). Punktist W punktini Z on $\frac{1}{2}$ sm. Ühendada punkt N punktiga Z. Punktist N punktini j on y—a vahekaugus miinus 1 sm. ($14\frac{1}{4}$ sm.) punktist j väike jooneke alla. Punktist j punktini l on $1\frac{1}{4}$ sm. Punktist O punktini U on $\frac{1}{4}$ L—O vahekaugusest. (6 sm.). Punktist b punktini M äramõõta rinnaümbrusmõõd ∇ 7 sm. (55 sm.). Ühendada punkt U punktiga M punkteeritud joonega, nagu joonistusel näha. Punktist U punktini V on U—O kahekordne vahekaugus ∇ 1 sm. (13 sm.). Punktist N punktini n on O—U vahekaugus miinus 1 sm. (5 sm.). Ühendada punkt V punktiga n sirgjoone abil. Punktist t punktini u on 2 sm. Joonistada kaelaauk, ölaõmblus ja käeauk, nagu joonistusel näha. Punktist J punktini P on B ja C vahekaugus (18 sm.). Punktist P joonistada õige nurga all joon ette ja taha poole. Punktist P punktini Q äramõõta pool talje ümbermõõdu $21\frac{1}{2}$ sm. Punktist Q joonistada õige nurga all joon alla poole. Punktist Q punktini s äramõõta C—E vahekaugus ∇ 6 sm. Punktist Q punktini R on C—D vahekaugus (16 sm.). Punktist R joonistada õige nurga all joon taha poole. Väljamõõta d—h vahe. Leitud summa panna R juure ja mõõta punktini f puusade ümbermõõd ∇ 6 sm. (56 sm.). Ühendada punkt f punktiga m sirgjoonega ja joonistada küljejoon, nagu joonistusel näha. Küljeõmbluse pikkus punktist u punktini g võrdub seljatüki küljeõmblusele, punkti d—e vahekaugusele. Ühendada punkt g punktiga s sirgjoone abil.

Käeaugu sisselõige tehakse punktist J punktini n (4 sm.). Punktist P punktini p (3 sm.). Punkti p kummagile poole tehakse õõnsust $\frac{3}{4}$ sm. Punkt u on rinnajoonest allapoole $\frac{3}{4}$ sm. Punkt r seisab punktist u ette poole $\frac{1}{2}$ sm., andes sellega väikese kumeruse, mis töötamise juures saab sissepressitud. Tasku tehakse talje joonest alla poole 10 sm. kaugusel. Rinna sisselõige tehakse,

nagu joonistusel näha, tasku nurgast taha poole $11\frac{1}{2}$ sm. ja punktist P. $8\frac{1}{2}$ sm. (Ülekäik tehakse $3\frac{1}{2}$ sm.). Kõik muu on joonistusel näha.

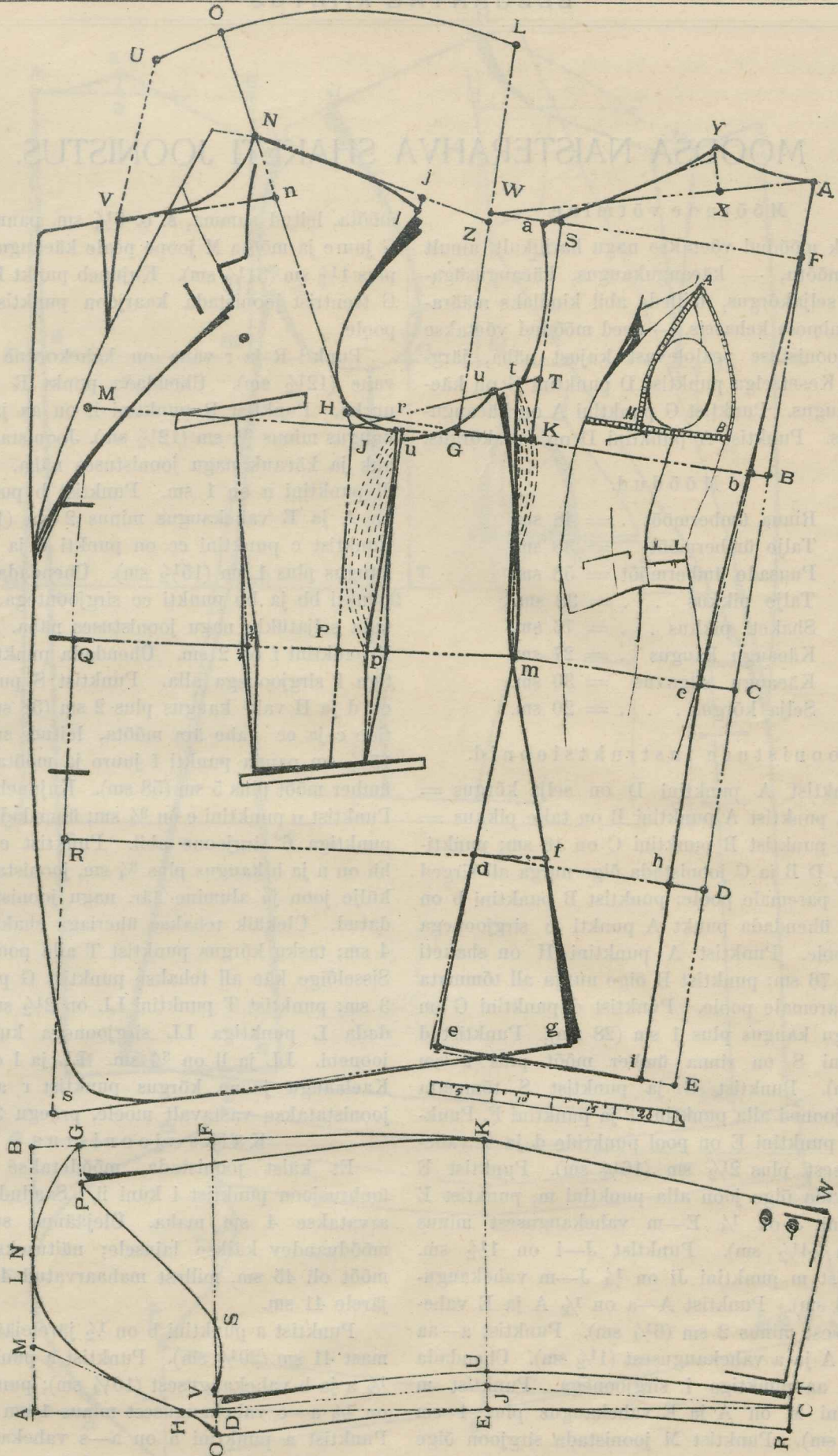
Käikse joonistus.

Enne käikse joonistamist on tarvis äramõõta käeaugu ümbrusjoon. Punktist 1 punktini a väljaarvatud punktide t, ja u sisselõike vahekaugused. On praegusel juhtumisel 46 sm. Sellest summast arvatakse 2 sm. maha. See summa 44 sm. on mõõduandev käikse joonistamise juures.

Joonistuse instruksioonid.

Joonistada täisnurk A B C. Punktist A punktini B on pool käeaugu ümbermõõdust (22 sm.). Punktist B joonistada õige nurga all joon alla. Punktist A punktini D äramõõta $\frac{1}{2}$ käeaugu ümbrusmõõdust ($46 : 3 \times 14\frac{2}{3}$). Punktist D joonistada õige nurga all joon paremale poole. Punkt F kujuneb (B—K joone läbilõike kohal. Punktist D ülespoole punktini H on 3 sm. Punktist H punktini C äramõõta käikse pikkus (50 sm.). Punktid H ja C jaotada pooleks, kus kujuneb E. Punktist E õige nurga all joon paremale poole. Punkt L on A—B joone keskkohal. Punktist A punktini M on pool A—L vahekaugusest. Ühendada punkt M punktiga H sirgjoone abil. Punktist F punktini G äramõõta $\frac{1}{4}$ käeaugu ümbrusmõõdust (11 sm.). Punktist L punktini N on 2 sm. Paigutada joonelaua pikem külj punkti N ja C peale ja joonistada punktist C õige joone all joon taha poole, nagu joonistusel näha. Punktist E punktini J on 2 sm. Ühendada sirgjoontega punktid H ja J ja C. Paigutada joonelaua üks külj punkti C, W joone ja punkti K peale ja joonistada sirgjoon allapoole, mis näitab käikse alumist laiust, nagu joonistusel näidatud on.

Punktide D—O ja C—R vahe on 3 sm. (ülekäigu jaoks). Joonistada pealmine käis nagu joonistusel näha. Punktide D—V = J—U ja C—T on 2 sm. Punktide G ja P vahe 3 sm. Punkti V ja S vahe on 6 sm. Joonistada alumine varrukas nagu joonistusel näha.

Ühe reaga pidshaki ja kõikse joonistus.

MOODSA NAISTERAHVA SHAKETI JOONISTUS.

Mõõtu de võtmine.

Kõik mõõdud võetakse nagu harilikult, ainult kolm mõõtu, — käeaugukaugus, käeaugusügavus ja seljakõrgus, millede abil kindlaks määratakse inimese kehaseis, — need mõõdud võetakse nagu joonistuse pealolevast kujust näha, järgmiselt: Kesetselga punktist D punktini G on käeaugukaugus. Punktist G punktini A on käeaugusügavus. Punktist A punktini D on seljakõrgus.

Mõõdud.

Rinna ümbermõõt . . .	= 48 sm.
Talje ümbermõõt . . .	= 38 sm.
Puusade ümbermõõt . . .	= 53 sm.
Talje pikkus . . .	= 38 sm.
Shaketi pikkus . . .	= 76 sm.
Käeaugu kaugus . . .	= 27 sm.
Käeaugu sügavus . . .	= 30 sm.
Selja kõrgus . . .	= 20 sm.

Joonistuse instruksioonid.

Punktist A punktini D on selja kõrgus = 20 sm; punktist A punktini B on talje pikkus = 38 sm; punktist B punktini C on 18 sm; punktide A, D B ja C joonistada õige nurga all sirged jooned paremale poole; punktist B punktini b on 2 sm; ühendada punkt A punkti b sirgjoonega alla poole. Punktist A punktini H on shaketi pikkus 76 sm; punktist H õige nurga all tõmmata joon paremale poole. Punktist d punktini G on käeaugu kaugus plus 1 sm (28 sm). Punktist d punktini S on rinna ümber mõõt plus 2 sm (50 sm). Punktist G ja punktist S tõmmata õiged jooned alla punktini T ja punktini F. Punktist A punktini E on pool punktide d ja G vahekaugusest plus $2\frac{1}{2}$ sm ($16\frac{1}{2}$ sm). Punktist E joonistada õige joon alla punktini m, punktist E punktini J on $\frac{1}{4}$ E—m vahekaugusest minus $\frac{1}{2}$ sm ($4\frac{1}{2}$ sm). Punktist J—i on $1\frac{1}{2}$ sm. Punktist m punktini Ji on $\frac{1}{4}$ J—m vahekaugusest (5 sm). Punktist A—a on $\frac{1}{2}$ A ja E vahekaugusest minus 2 sm ($6\frac{1}{4}$ sm). Punktist a—aa on $\frac{1}{4}$ A ja a vahekaugusest ($1\frac{1}{2}$ sm). Ühendada punkt aa punktiga i sirgjoonega. Punktist m punktini M on A ja E vahekaugus plus 1 sm ($17\frac{1}{2}$ sm). Punktist M joonistada sirgjoon õige nurga all ülespoole. Punkti a ja A vahe ära

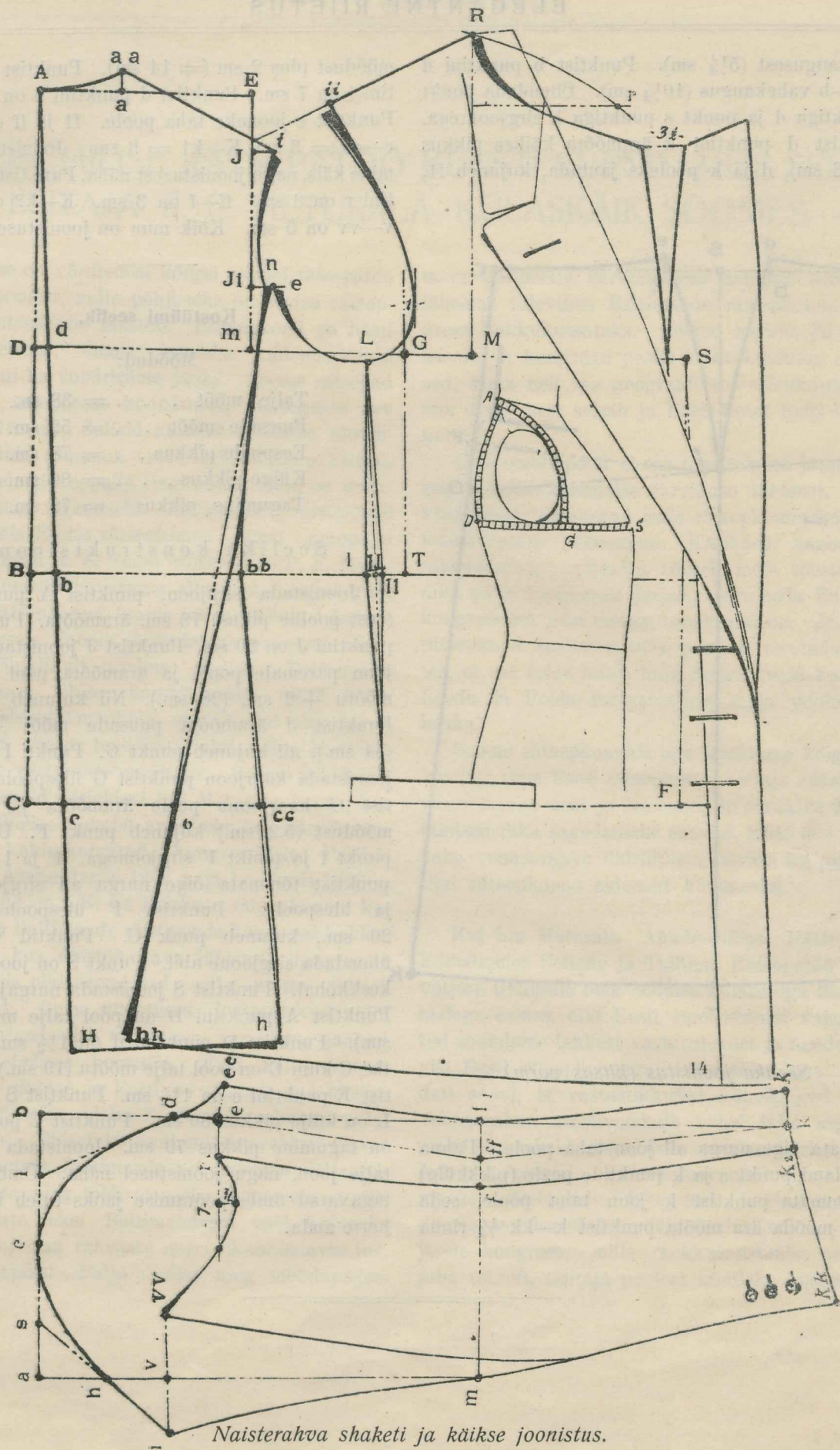
mõõta, leitud summa, s. o. $6\frac{1}{4}$ sm. panna punkti G juure ja mõõta M joone peale käeaugu sügavus plus $1\frac{1}{2}$ sm ($31\frac{1}{2}$ sm). Kujuneb punkt R. Punkti G tsentrist joonistada kaarjoon punktist R ette poole.

Punkti R ja r vahe on kahekordne A ja a vahe ($12\frac{1}{2}$ sm). Ühendada punkt R punkti J nurka. Punktist R punktini ii on aa ja i vahekaugus minus $\frac{3}{4}$ sm ($12\frac{1}{2}$ sm). Joonistada kaelaauk ja käeaug nagu joonistuses näha. Punktist Ji punktini n on 1 sm. Punktist b punktini bb on A ja E vahekaugus minus 2 sm ($14\frac{1}{2}$ sm). Punktist c punktini cc on punkti b ja bb vahekaugus plus 1 sm ($15\frac{1}{2}$ sm). Ühendada punkt n punkti bb ja bb punkti cc sirgjoontega. Joonistada seljatükk, nagu joonistuses näha. Punktist F punktini f on 2 sm. Ühendada punkt S punktiga f sirgjoonega alla. Punktist S punktini 14 on d ja H vahe kaugus plus 2 sm (58 sm). Punktide c ja cc vahe ära mõõta, leitud summa = $15\frac{1}{2}$ sm panna punkti f juure ja mõõta puusade ümber mõõt plus 5 sm (58 sm). Kujuneb punkt 6. Punktist n punktini e on $\frac{3}{4}$ sm; ühendada punkt e punktiga 6 sirgjoone abil. Punktist e punktini hh on n ja h kaugus plus $\frac{3}{4}$ sm, joonistada hõlma külje joon ja alumine äär, nagu joonistuses näidatud. Ülekäik tehakse üheriiga shaketi juures 4 sm; tasku kõrgus punktist T alla poole 16 sm. Sisselõige käe all tehakse punktist G punktini L 3 sm; punktist T punktini LL on $2\frac{1}{2}$ sm. Ühendada L punktiga LL sirgjoonega kuni taskujooneni. LL ja ll on $\frac{3}{4}$ sm. LL ja l on $\frac{3}{4}$ sm. Kaelaaugu joone kõrgus punktist r alla poole joonistatakse vastavalt moele, praegu $3\frac{3}{4}$ sm.

Käikse joonistus.

Et käist joonistada, mõõdetakse käeaugu ümbrusjoon punktist i kuni ii. Saadud summast arvatakse 4 sm maha. Ülejäänud summa on mõõduandev käikse laiusele; näituseks: ümbermõõt oli 45 sm, millest mahaarvatud 4 sm, jääb järele 41 sm.

Punktist a punktini b on $\frac{1}{2}$ järelejäänud summast 41 sm ($20\frac{1}{2}$ sm). Punktist a punktini c on $\frac{1}{2}$ a ja b vahekaugusest ($10\frac{1}{4}$ sm); punktist a—s on $\frac{1}{2}$ a—c vahekaugusest minus 1 sm ($4\frac{1}{4}$ sm). Punktist a punktini h on a—s vahekaugus plus 1 sm ($5\frac{1}{4}$ sm) punktist c punktini p on $\frac{1}{2}$ c—b

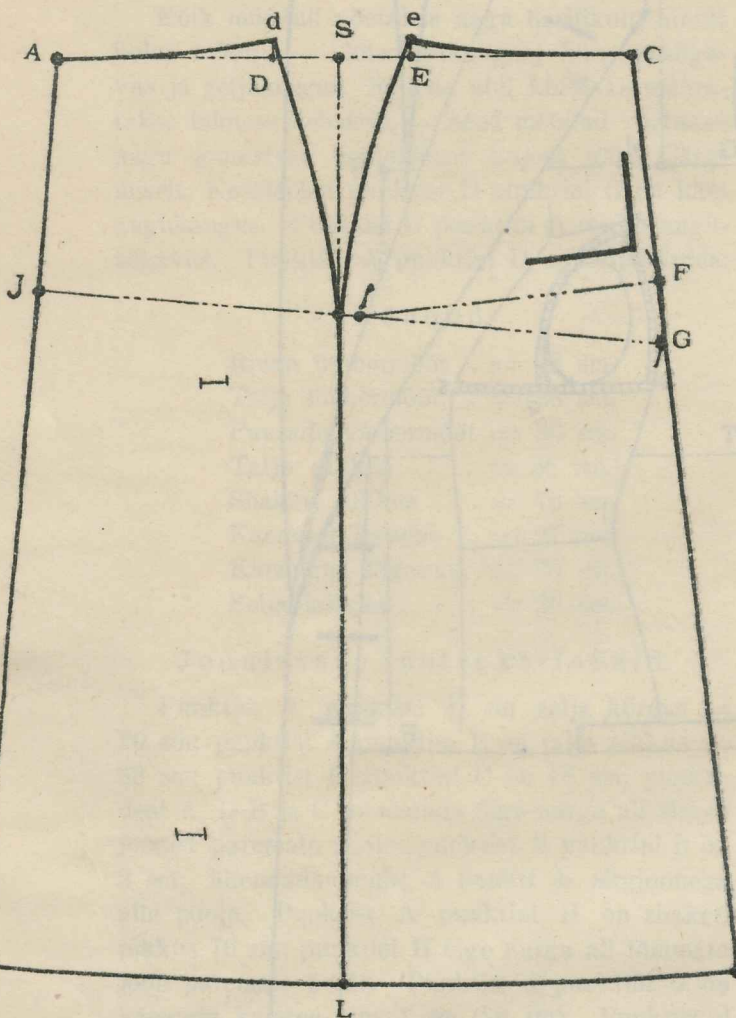

Naisterahva shaketi ja kääkse joonistus.

ELEGANTNE RIIETUS

vahekaugusest ($5\frac{1}{4}$ sm). Punktist b punktini d on c—b vahekaugus ($10\frac{1}{4}$ sm). Ühendada punkt l punktiga d ja punkt s punktiga h sirgjoontega. Punktist d punktini k äramõõta käikse pikkus (= 48 sm), d ja k pooleks jautada, kujuneb fl,

mõõdust plus 2 sm (= 14 sm). Punktist h punktini i on 7 sm. Punktist d punktini e on $3\frac{1}{2}$ sm. Punktist e jooneke taha poole. fl ja ff on 3 sm. e—ee = 3 sm. K—k1 = 3 sm. Joonistada ülemine käis, nagu joonistusest näha. Punktist e punktini r on 3 sm. ff—f on 3 sm. K—k2 on 3 sm. v—vv on 5 sm. Kõik muu on joonistusest näha.

Seeliku joonistus (kitsas vorm).

tõmmata õige nurga all joon taha poole. Panna joonelaud punkt s ja k punktide peale (pikkkülge) ja tõmmata punktist k joon taha poole, seda joont mõõda ära mõõta punktist k—kk $\frac{1}{4}$ rinna

Kostüümi seelik.

Mõõdud:

Talje mõõt . . .	= 38 sm.
Puusade mõõt . . .	= 52 sm.
Eespoole pikkus . . .	= 78 sm.
Külge pikkus . . .	= 80 sm.
Tagumine pikkus . . .	= 79 sm.

Seeliku konstruktsioon:

Joonistada sirgjoon, punktist A punktini H (eest poolne pikus) 78 sm. äramõõta. Punktist A punktini J on 20 sm. Punktist J joonistada nurga joon paremale poole ja äramõõta pool puusade mõõtu $\mp + 2$ sm. (28 sm.). Nii kujuneb punkt I. Punktist J äramõõta puusade mõõt $\mp + 2$ sm. (54 sm.), nii kujuneb punkt G. Punkti I tsentrist joonistada kaarjoon punktist G ülespoole. Punktist G kaarjoone peale äramõõta $\frac{1}{10}$ puusade mõõdust (5,2 sm.) kujuneb punkt F. Ühendada punkt I ja punkt F sirgjoonega. F ja I joone F punktist tõmmata õige nurga all sirgjoon alla ja ülespoole. Punktist F ülespoole mõõta 20 sm., kujuneb punkt C. Punktid C ja A ühendada sirgjoone abil. Punkt S on joone A—C keskkohal. Punktist S joonistada nurgajoon alla. Punktist A punktini D on pool talje mõõtu (19 sm.). Punktist D punktini d on $1\frac{1}{2}$ sm. Punktist C kuni E on pool talje mõõtu (19 sm.). Punktist E punktini e on $1\frac{1}{2}$ sm. Punktist S punktini L on külge pikkus 80 sm. Punktist C punktini K on tagumine pikkus 79 sm. Joonistada külge ja talje joon, nagu joonistusel näha. Õmblused ja tagavarad ümberpööramise jaoks tuleb igal pool juure anda.

AKADEEMILISE RÄTSEPATÖÖ KUNSTI EDENDAMISE SELTSI ESITAJA P. F. METUSALA KÜLASKÄIK SOOMES.

Soome on võrdlemisi kõrgel astmel rätsepatöö oskuse poolest, mille põhjuseks on sealse rätsepkonna intensiivne ühistöö. Rätsepkond on hästi organiseeritud, omab iseenda riidemagasinid pealis- kui ka voodriiete jaoks. Soome rätsepad on kõik seltsidesse koondunud, missuguste arv praegu 19 on. Seltsid alluvad otsekohe rätseppade liidule (Suomen vatturityönantajain Liitto). Kuna meie rätseppade ringkonnas mõte on ärkanud ühistöö tegemiseks Baltimaade rätseppade vahel, käis Eestis rätsepkonna nimel praegune Akadeemilise R. E. Seltsi esimees hra P. F. Metusala nimetatud kavatsuse elluviimise eesmärgiga Soome rätsepkonna juures külas. Ühtlasi katsus hra Metusala Soome rätsepkonna praegust seisukorda põhjalikult tundma õppida. Baltimaade rätsepkonna ühise koostöötamise mõte leidis Soomes elavat vastukõla, sest et seal selle tarvidust juba enne toonitatud oldi. Hra Metusala sai lahke vastuvõtte osaliseks. Soome lehed tõivad pikemaid kirjeldusi hra Metusala kohta, kes rahvusvahelise ühistöö ametitehnilise edendamise mõttes kokkukutsutud kongressidelt Pariisis 1890 a., Amsterdamis 1903 a. ja Londonis 1909 a. osa võtnud on. Et ka Baltimaa rätsepkonnal kavatus on Baltimaade rätseppade kongressi kokkukutsuda, kus ühistöö kava lähemale harutusele tuleks, siis olid soomlased selle mõtte tulised pooldajad. Omas kirjutuses kriipsutavad alla suure majanduslike tähtsusega tarvidust, naaberriikide vahelises koostöös. Eriti kahe vennasrahva — Soome ja Eesti — rätsepkonna üksteisele lähenemine oleks Soome rätsepkonna palavam soov. Ühisel koosviibimisel avaldati elavat mõttevahetust Baltimaade eri moelehe väljaandmise kohta, ning tuldi otsusele, et moeleht ei piirduks mitte üksi Baltimaadega, vaid kujuneks üldse põhjamaa rahvaste nagu Skandinaavia jne. moeajakirjaks. Palju olulise ning möödapääse-

mata küsimuste harutamiseks avaldati soovi, et lähemas tulevikus Baltimaade rätsepkonna kongressi kokkukutsutaks. Soome aegkiri jäi arvamisele, et kongressi peaks kokkukutsuma eestlased, kuna neil see geograafilises seisukorras parem oleks, sest seisab ju Eesti keset Balti riikide peret.

Meie omalt poolt ei saa toonitamata jätta kongressi kokkukutsumise tarviduse tähtsust. Selle küsimusega on seotud meie rätsepkonna kultuurmajandusline arenemine. Käsikäes naaberriigi rätsepkonnaga töötades tõuseb meie tööstusteenika palju kõrgemale järjele, nagu seda Euroopa kongressidel juba enne toonitatud on. Ja Eesti rätsepkond kavatses seda peatselt teostada, lootes, et see mõte mitte üksi Soome, vaid ka Läti, Leedu ja Poola rätsepkonnas sooja poolehoidu leiaks.

Soome rätsepkonnale aga avaldame kõige palavamalt tänu Eesti rätsepkonna esitaja südamliku vastuvõtmise eest ja loodame, et sarnased külaskäikud ikka sagedamaks saavad, mille läbi peale kahe vennasrahva üldriikliste huvide ka mõlema riigi rätsepkonna sidemed kõvenevad.

Kui hra Metusala Akadeemilise Rätsepatöö Edendamise Seltsile ja Tallinna Rätsepatöö Ettevõtjate Ühingule oma Soomes külaskäigu üle aruandega esines, olid Eesti ametivennad vaimustatud soomlaste lahkest vastutulekust ja nende soovist Eesti rätsepkonnaga alalist sidet luua. Avaldati soovi, et vastastikkused külaskäigud kahe vennasrahva ametivendade vahel ikka sagedamaks muutuksid, nagu seda sportlased, riigiteenijad j. t. teevad. Samuti kavatseti enne Baltimaade rätseppade kongressi kokkukutsumist Soome ametivendadega läbirääkima sõitma, mille järele kongress, mille kokkukutsumise eeltööd juba tehtud, tähtaja poolest kindlaks määrataks.

RIIETUS-TABEL.

Kuidas ja missugustel juhtumistel ennast riietada?

K O H T	Olikond ja pealisriided	Vest	Püksid	Kübar	Kingad	Kaelaside ja kindad	Särk
Tänaval	Sakko Linnamantel	Vastav värv	Sama värvi	Pehme	Pruunid nahast	Värviline lips Hele nahk	Pehme, kirju särk
Reisu peal	Sakko Raglan	Sama värvi	Sama värvi	Pehme või must	Pruunid	Pikk värviline Hall-nahksed	Pehme, kirju
Auto	Spordi ülikond Lai raglan	Kujutud vest	Spordi püksid pikad sukad	Automüts	Pruunid	Kirju seotav kaelaside Sõidukindad	Pehme särk
Ratsasõidul	Ratsa-sakko või ratsakuub (covercoat)	Sama värvi	Lühikesed või pikad ratsapüksid	Ümmargune kübar, müts või tsilinder	Mustad ratsa- saapad või kamashid	Hall plastron Hall shams	Pehme särk
Ametlik tee	Shakett Must palitu	Must	Hallikad joontega	Tsilinder	Saapad halli pealsetega	Must valgega Tume-hall- nahksed	Püstkrae Särk pehme, valge, sile
Era pidud	Must sakko Mantel	Must	Mustad	Ümmargune	Lakk-kingad või tumepealsetega saapad	Tume-hall Hallid nahast	Püstkrae Valge voltidega särk
Külustus	Kuub Must palitu	Must	Hallid joontega	Tsilinder	Saapad tumeda pealsetega	Must Tume-hallid kindad	Sile, valge ülisärk
Ametlised külastused ja konferentsid	Kuub Must palitu	Must, valga äärealusega	Tumedad joontega	Tsilinder	Saapad musta pealsetega	Must pärliga Hallid	Püstkrae Valge särk
Väiksed Diners Klubis	Smoking Must palitu	Must	Sama värvi	Ümmargune tume pehme kübar	Lakk-kingad	Must, laia otsa- dega Valkjas-hallid	Mansheti ja särgi nõõbid kooskõlas
Pulma õhtul Suur Diners Ball	Frak, Fraki mantel või Cape	Valge üherealine Piqué	Musta värvi siidi tressidega	Chapeau- Claque	Pumps (kingad)	Valge batistist Valged glasse	Särgis pärlid
Tantsu saalis	Smoking või tantsu jak Fraki mantel	Must või valge	Mustad	Pehme kübar	Pumps (kingad)	Must seotav (n. n. liblikas) Valged glasse	Sile, valge tärgeldatud

RIIETE ÕIGE TÖÖTAMINE.

J. Kooba.

Toimetuse eelsõna.

Riiete õige väljatöötamine on üks kõige tähtsamatest küsimustest riietetööstuse alal, — seda enam, et töötamine juurdelõikusega käsikäes käima peab. Seal tuleb palju arusaamatusi ette. Ja tihti võime juurdelõikajate kohta sarnaseid üteldusi kuulda: riie pole õieti väljatöötatud, rinda vähe sissepressitud, rinda palju sissepressitud, krae lühike, ning selle läbi tükk ettekistud, krae pikk, selja õla õmblust vähe kahandatud jne. Üldse süüdistatakse ühel või teisel põhjusel. Tõelised aga ei jää ka vastusega võlgu, mis peaaegu alati lühikesed ja lakoonilised: „Ei ole õieti lõigatud“. Ja lõppude lõpuks on mõlematel vaidlevatel pooltel õigus. Kuid millest on tingitud sar-

nane vaidlust väljakutsuv asjaolu? Olgu siin lühike seletus. Mitte ükski meil Eestis, vaid ka mujal on teadusline riiete töötamine kui ka juurdelõikus vähe arenenud, mille põhjuseks meie ametivendade madal kultuuriline tasapind. Õige, esteetilisele tunnetele vastav riietus, nõuab selle töö tegijalt — niihästi juhilt kui ka töötegijalt, suurt intelligentsust, õppimist ning loovat vaimu, mis meie töösturitel eelpool nimetatud põhjustel puudub. Töötatakse vana ajast maha jäänud traditsioonide järele, mehaaniliselt ilma arusaamiseta, miks nii tuleb teha, aga mitte teisiti, — lühidalt tehakse just kui kinnisilmil. Kuna riiete väljatöötamine peaaesjalikult juurdelõikusest oleneb, ja et juurdelõikamise tehnika võrdlemisi lühikese

ajalooga on — umbes poolsada aastat — siis on see ajajärk ka lihtne otsimise ning katsumise aeg. Et ühtegi üldist ega kindlat põhja ei leitud, pidi töötamine sedasama teed rändama, nagu kaaskäiv planeetki, ja võib olla ka veel palju raskemat. Neid umkaudu kobades tehtud tehnilisi ning esteetilisi vigu peab töötamine oma otsimise ja eksperimentide läbi parandama. See oligi üheks peapõhjuseks, mis esile kutsus ning praegugi kutsub mitte loomuliku riietetöötamise. Konstrueeritud lõike ülesseadepunktid pidid töötamisel oma kohale viidud saama, näit., kaugele ning kõrgele ülesseatud kaelaauk pidi rinna sissepressimise läbi oma kohale viidud saama, krae lühikeselt peale pandud, et tema mitte äraseisu karanteerida, või jälle vales sihis lõigatud ölaõmblust väljavenitama,

seljaõmbluse kokkuhoidmine ja pressimine, mitmekordne krae mahavõtmine ning õlade lahtiharutamine seni kaua, kui katsumiste läbi „klatid“ õlad kätte saadud.

Eksib see, kes arvab, et riietustööstus suuremat teadmist ning uurimist ei tarvita ja aitab, nagu seda sageli kuulda võib, „hea praktika“. Ladinana vanasõna ütleb „repetitio est mater studiorum“ — kordamine on õppimise ema, kuid ilma põhjapaneva teadmisseta pole ju midagi korrata.

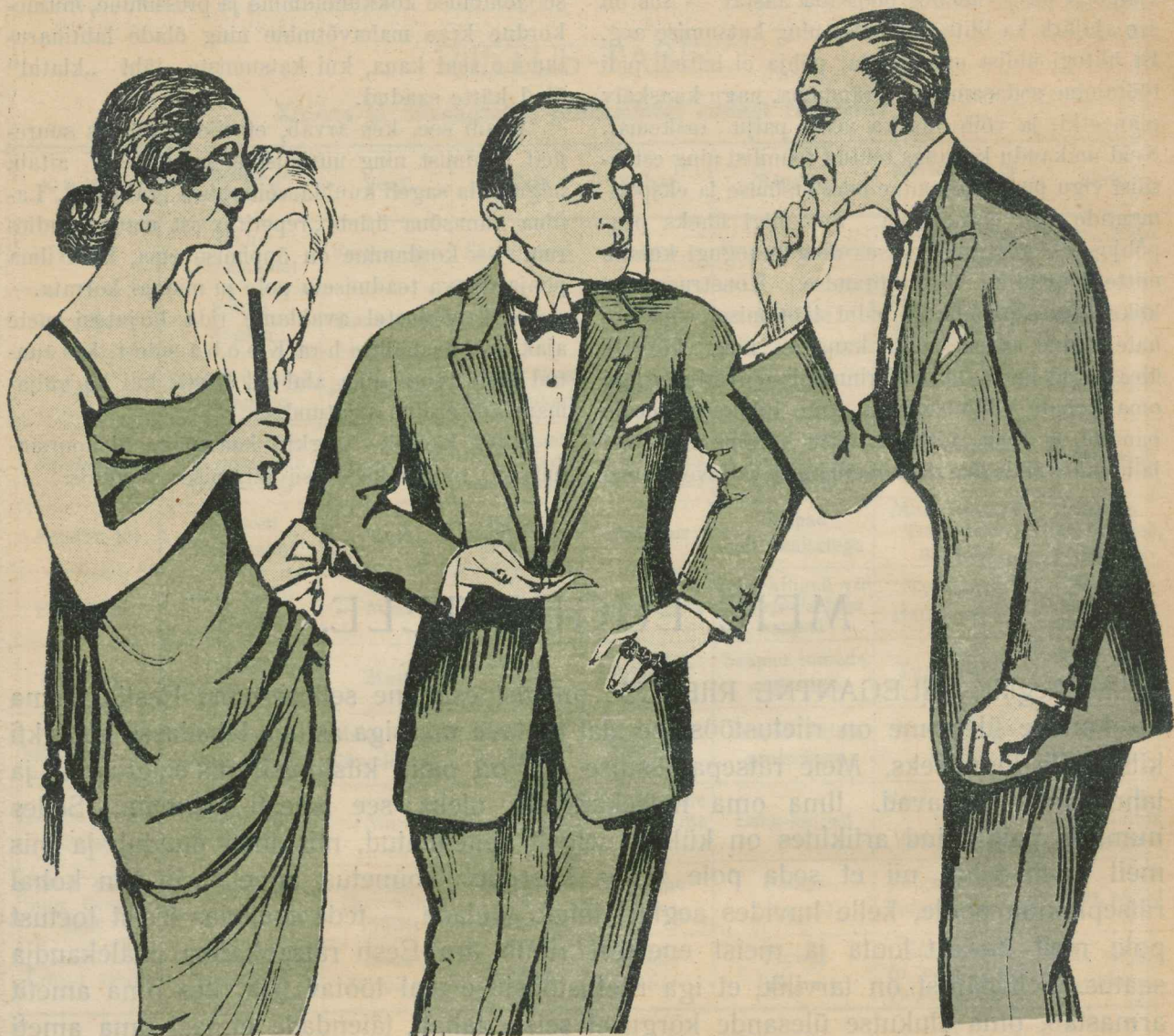
Neil põhjustel avaldame rida kirjutusi meie ajakirja kaastöölise h-ra K o o b a sulest, kes tuntud meie töötehnika alal nii Eestis kui ka väljamaal kui eriline asjatundja.

Kuna käesolev aegkiri kaastööga ülekoormatud on, toome kirjutuse järgmises numbris.

MEIE LUGEJATELE.

Aegkiri „ELEGANTNE RIIETUS“ on vist esimene sellesarnane Eestis. Tema otsekohene ülesanne on riietustööstuse alal töötava massiga astuda lähedasse kontakti kitsa side loomiseks. Meie rätsepatööstuse alal on palju küsimusi, mis selgitamist ja lahendamist ootavad. Ilma oma häälekandjata oleks see täiesti võimata. Selles numbris paigutatud artiklites on küllalt selgelt väljendatud, mis meil puudub ja mis meil tuleb teha, nii et seda pole tarvis korrata. Toimetus appelleerib siin kohal rätsepkonna poole, kelle huvides aegkiri tahab töötada, — teda toetada. Teist toetust pole meil kuskilt loota ja meist enestest ripub ära Eesti rätsepkonna häälekandja saatus. Sellepärast on tarvilik, et iga riietustööstuse alal töötav isik, kes oma ametit armastab, oma elukutse ülesande kõrgusel seista tahab, täiendada ennast oma ameti tehnilistes teadmistes ja arendades ühes sellega esteetilist maitset, mis riietuskunstis nii väga tarvilik, — tutvustage meie ametialal töötavaid kolleegasid aegkirjaga „ELEGANTNE RIIETUS“, et ta teed leiaks igale poole meie ametivendade keskel. Vaatamata selle peale, et sarnase spetsiaal aegkirja väljaandmine väga suurte kuludega seotud on, näiteks: kunstnikkude ja joonistajate töö tasu, moodikujude klisheede valmistamine, mitmekordne trükkimine kalli paberi peal jne., kavatseme tulevikus oma lugejatele rohkem otstarbekohasemat sisu pakkuda ja varustada tellijaid väljamaa esimese järgu moodipiltidega värvides, nii et aegkiri täiesti tehnilise ja moelehe ülesandeid täidab. Ühes sellega palume meie aegkirja lugejaid, kel mingisuguse rätsepatööstuse kohta käiva küsimuse vastu huvi on, oma arvamisi meie aegkirjas lahkesti avaldamiseks saata. Saadetud kirjutusi katsub toimetus võimaluse järele üldise mõtete vahetuseks lugejate keskel avaldada. Niisama vastab toimetuse tehniline osakond iga suguste küsimuste peale meie tööstuse alal, kui tarvis, ka joonistustega ja seletava tekstiga. Aegkirja „ELEGANTNE RIIETUS“e esimese väljaande ilmumise puhul jääme kindlasti uskuma, et Eesti rätsepkond oma kultuur-ülesannetest oskab jagu saada.

Toimetus.

Ootamatus.

Rätsep: Tere, herra Himmelreich!

Tellija: Tere, noch mis Teie tahab itelda, Teie ei annab mulle kontserti peel ka rahu!

Rätsep: Nu jah, herra Himmelreich, raha on väga tarvis, vekslid, tulu-, puhtakasu- ja kaitseliidumaksud kõik ühe korruga kaelas, töökoda aresti all.

Tellija: Ja Teie tuleb veel kontserti peal?...

Kõik artiklid, joonistused ja moodipildid, mis trükitud selles väljaandes, on aegkirja „ELEGANTNE RIIETUS“e“ literatuuriline omandus, nende reproduktsioon (äratrükk) ilma autori lubata, — on keelatud.

P. F. Metusala meeste- ja naister. riiete Akad. Juurelõikuse kursused

TALLINN, RUUTLI TÄNAV NR 6.

Mis õpetakse Akadeemilistel Juurelõikuse kursustel?

Mõlematel nii mees- kui naisterahva riiete juurelõikuse kursustel nii päevastel kui ka õhtustel võetakse täieline akadeemiline programm läbi vastavalt ajanõuetele ja kursuse kuulajate hariduslisele tasapinnale; — iga-sugused laiadi ulatavad teooriad, mis õpilaste päid väsitavad ja tegelikus juurelõikuses vähe kasu toovad, jäetakse kõrvale. Õpetus sünnib **kindla** ja ühes sellega lihtsa järjekorralise plaani järele, — samm sammult nii, et õpilased ei märkagi, kui ruttu nad lihtsate ja kergete joonistuste juurest raskemate juure üle lähevad, mida võimaldab kergesti äraõpitav ja kindlal alusel seisev õppemetood. Iga päevaga muutub õppimine huvitavamaks, iseäranis kursuste lõpupoole, eriti naisterahvaste riiete modelleerimise juures shurnaalidest võetud mõõtude järele, kus õpilane näeb oma õppe produktiivsust ja oma töövõimust ilma suurema peamurdmise ning vaevlemiseta saavutatud. **Meie kursused on ainukesed Eestis, kellel oma õpperaamatud õpilaste jaoks**, kus iga joonistuse konstruktsiooni punkt ära märgitud ja seletatud on, nii et õpilastel ei pruugi kõike kursust — blokisse sissejoonistada, mis kergendab õppimist ja kõrvaldab tehtud vigu õppimise juures. Pea-rihku pannakse õppimise juures praktiliste võtete peale, riiete õige töötamise ja selga proovimise juures, mis õpitava j.-l. süsteemiga peab saama kokkukõllasse viidud. Kursuste juhataja P. F. Metusala on tuntud isik oma erialal nii Eestis kui ka väljamaal — on väljaõppinud rätsep; juurelõikuse tehnikat õppinud Londonis, Pariisis ja Stuttgardis mitmed aastad, oli Peterburis tegelikult juurelõikajaks (1895 — 1901 a.). 1901 — 1919 a., s. o. 18 aastat, juhatas Peterburi juurelõikajate seltsi akadeemilisi juurelõikuse kursusi. Tema sulest on ilmunud järgmised juurelõikuse tehnilised kirjatööd vene keeles: 1) Täieline akadeemiline juurelõikuse kursus III jaos. Koordinaat süsteem (hind 10 Rbl. enne sõda). Andis välja ja toimetas shurnaale. 2) Rätsepa kunst (Tailor's Art Fashion's 1908 — 1918 a. 50 annet, iga anne 16 lhk.). 3) „Gentleman“ (riietuse käsiraamat, hind 2 Rbl. e. s.). 4) Peterburi juurelõikajate seltsi juubeli album 100 lhk. suuruses kaustas (hind 3 Rbl. e. s.). **Eesti keeles:** 5) Täieline akad. naister. riiete juurelõikuse kursus. Õpperaamat koolidele, kursustele ja iseõppimise jaoks suures kaustas (29 × 36 sm.), üle **126 suuri joonistusi**, praegu ilmunud. 6) Täieline akadeemiline meesterahva riiete juurelõikuse õpetus. Õpperaamat ise-

õppimise jaoks (trükkis). Oma tehniliste kirjatööde eest on hra P. F. Metusala valitud 1903 a. Londoni West-Endi ja 1916 a. Peterburi juurelõikajate seltsi auliikmeks. Praegu on P. F. Metusala Tallinnas asuva Akadeemilise R. t. K. Edendamise Seltsi komitee esimees. Need lühikesed teated kursuste juhatajast lasevad oletada, et kursuste juhtimine õigetes kätes on ja et iga soovijal õppida täielik usaldus kursuste vastu olla võib. Kursuste keskel ja lõpupoole on kuulajatele loengud anatoomia, antropogeomeetria, juurelõikuse kunsti arenemise ja stilistikaga üle sarnastes raamides, kuipalju seda juurelõikuses ja riiete valmistamises tarvis on.

Juurelõikuse süsteem.

On ümberlükkamata tõesti, et süsteem on juurelõikuses peategur, temast ripub ära õige riide tasakaal, riide ümbrusjoonte ilus kokkukõla, tema kogu elegantsus!

Nagu igas kujutavas kunstis, nagu maalimises ja skulptuuris on olemas teatavad kindlad põhijooned, oma seadus, — proportsioon, nii peab see ka juurelõikuse süsteemis olema — seda rohkem, kus tegemist on liikuva kehaga, kus tarvis teda ilustada, maskeerides inimese keha füüsilisi puudusi, täiendades kehavormi kunstlikult kombineeritud riiete ümbrusjoonte läbi. Sellest siis loogiline järeldus, kui tähtis on meie ametioskuses kindel ja süstemaatiline töö käsitusviis. Viimase aja leidused kui tehnikas nii ka teistel aladel on hiigla edusammusi teinud, — oleks põhjendamata arvamine, et juurelõikuse tehnika viimasel ajal arenenud pole, — riiete vormide muutmisega peab muutuma ka juurelõikuse süsteem, see on arusaadav ja loomulik. Endise aja süsteemidega töötamine praegusel ajal on peaaegu võimata ehk äärmisel juhtumisel suurte raskustega seotud, — tööliste piinamine, kõiksugused pressimised ja venitamised ja mitmekordsed proovid tulevad panna puuduliku juurelõikuse arvele. — Uuemaaja juurelõikuse tehnika kõrvaldab kõik sarnased ebanormaalsed võtted, lõigete konstruktsioon sünnib kindlatel teaduslistel põhimõtetel vastavalt inimese keha vormile, järgnedes tema ümbrusjooni. Akadeemilistel juurelõikuse kursustel õpetatav nii mees- kui naisriiete juurelõikuse süsteem on viimaseaja juurelõikuse tehnika viimane sõna ja kauaaegne aastatejooksul väljakujunenud praktilise töö järeldus. Ta on lihtne omas kokkuseades, kerge äraõppida, ilma tabeliteta ja keeruliste peadmurdvate rehkendusteta, igaihele arusaadav. Paremates Tallinna kui ka teiste linnade rätsepaärides ja õmblustöökodades on viimasel ajal meie süsteem tarvitusele võetud.

DE $\frac{B}{429}$ 25,1

